

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Rádás.

Budapest, november 2.

(v.) Gróf Tisza István a szabadelvűpárt döntő értekezletén azt mondta magáról, hogy mint miniszterelnök nem akar senkinek utánczata lenni, mert az utánczatok többnyire rosszul szoktak sikerülni. Első lépésénél az aktív kormányzati pályán mégis mintha utánozna valakit: néhai való édesatyját. Vagy ennek legalább valamijét: leleményes taktikai ügyességét. S ez az utánczata halomra dönti a saját szabályát, mert kilátása is, jogcíme is van arra, hogy sikerüljön.

Ma tudódott ugyanis ki, hogy ama katonai reformokon kívül, amelyeket az új kormány a saját párja értekezletén jelentett be, hoz még egész rakásnyi hasznos és kellemes újítást mintegy ráadásul. Hogy rádást is hoz, az még csak politika. De hogy a rádást az ellenzéknek hozza, ez már taktika. A szabadelvűpárt kielégítése után hozzálát az ellenzék kielégítéséhez is. Hadd jusson mindenkinél s ne panaszkodjék senki mellőzéséről. Akik a nemzet igazaiért küzdöttek, hadd vonulhassanak el tisztességgel a harctérről. Ne foghassa rájuk senki, hogy cserben hagyják a saját ügyüket. Midőn visszaadják az országnak a béke javait, ne férközhessék elhatározásukhoz sem a kishitűség vádja, sem az árulás gyanuja. Ezt a célt akarja szolgálni a Tisza István rádása. A gondolat helyes, az intenció méltányos és méltánylandó. A kérdés csak az, mennyit nyom ez a rádás a hazafiúi lelkiismeret mérlegében.

Sokféle, különböző értékű és némely részben rendkívüli jelentőségű reformok azok, amikkel Tisza István az ellenzékét megkinálja. A Kossuth-párt mai értekezletén illetékes alakban jelentette be az új kormányprogramm e pontozatait Polónyi Géza, akit az új miniszterelnök e tárgyban eszmecsereire meghívott és szándékainak a pártértekezlettel való ismertetésére egyenesen megkeresett. E reformok sorában a legnagyobb fontosságúnak mi a *parlamentari reformot* tartjuk. Hogy miért, azt olvasóink előtt bővebben fejtegetnünk nem szükséges. Az új kormány hajlandó a választókerületek arányosabb kikerekítéséről, a községenként való szavazásról és a census terén mutatkozó aránytalanságok kiegyenlítéséről még oly időben terjeszteni be törvényjavaslatot, hogy az új választások már e reformtörvény alapján történhessenek. A census kiegyenlítése egyszersmind a választói jog kiterjesztését is fogja jelenteni. Hogy milyen terjedelmű, ma még nem igen tudhatni. A Polónyi ismertetése szerint a kormány szándéka az, hogy a reform az ipari és mezőgazdasági munkások egy részét is bevonja a politikai jogokkal felruházott társadalmi rétegek körébe. Ezt a formulát kissé tágának találjuk. Mért csak egy részét? Mért nem az egészet? Vagy mért nem legnagyobb részét? Avagy legalább mért nem nagy részét? Sehogysem szeretnők, ha a

választói jog kiterjesztésében a törvényhozás szükmarkunak bizonyulna. Nagyon is elmaradtunk az alkotmányos élet demokratizálása tekintetében az egész mivelt világ mögött. S ha már teszünk egy lépést előre, legyen az legalább *egész* lépés. Sohse féljünk attól, hogy a széles néprétegek érdekeinek és erőinek betódulása az alkotmány sáncai közé romboló hatásokat fog okozni. A tapasztalás inkább azt bizonyítja, hogy minden jogos törekvés, amely a parlamenten kívül reked, forradalmi allűröket vesz fel, holott még a forradalmi törekvések is a parlamenti porondon a meglévő állapotokkal való megalkuvásra szorítottak s a törvényhozásban való érvényesülés lehetősége a revolúciókat evolúciókká szelidíti.

A census tekintetében ma a helyzet az, hogy a választói jog némely helyen hetven-nyolcvan *fillérvnyi*, másutt pedig hetven-nyolcvan *koronányi* adószolgáltatáshoz van kötve. A negyedtelek adóbázisa elavultnak, igazságtalannak bizonyult. De a nemzeti érdeket súlyosan sértőnek is. Mert a hallatlanul alacsony census csaknem kivétel nélkül az *idegen ajku* választók számát szaporítja; a hallatlanul magas census viszont csaknem kivétel nélkül a *magyar ajku* lakosság rovására megy. Olyan reform tehát, amely a negyedtelek helyére bizonyos mérsékelt pénzbeli censzust tenne, erősen csökkentené a nemzetiségi választók számát, ellenben lényegesen emelné a magyar ajku választókét. A demokratikus haladás ennél fogva ezuttal is szokott történelmi hivatását teljesítené: *erősítene a magyar nemzeti érdeket*. Ugyanilyen szempont alá esik a kerületek arányos kikerekítése. A reform e része a *városi* elemnek juttatna erősebb képviselőt s tehát nagyobb súlyt is a törvényhozásban. A városok lakossága pedig nemzeti szempontból nem csupán megbízható, hanem egyúttal legbuzgóbb és legsikeresebb hordozója is a magyar érzésnek, a magyar nyelvnek és a magyar kulturának. A községenként való szavazás szintén demokratikus vívmány. Nemcsak azért, mert a választóknak a kerületi központba való csűrheszerű felhajtása ellenkezik az emberi méltósággal s megnyitja a lehetőségét, sőt az alkalmát mindenemű visszaélésnek, hanem legkivált azért, mert módját nyújtja a szegény emberek jelöltségének is, akik a mostanában divó fuvarköltőseket nem viselhetik. Egészben véve ezt a reformot nagy nemzeti nyereségnek tartjuk. Sok ósdi felfogásnak összeomlását, a parlamentarizmus izmosodását, a nemzeti erőknél nagyobb fokú érvényesülését, a szabadelvű és demokratikus törekvéseknek a hanyatlás örvényéből való diadalmi kiemelkedését várjuk tőle. Régóta hívjuk, régóta várjuk ezt a reformot. S amely hévvel hangoztattuk a nemzeti küzdelem közepette is e reform fontosságát és sürgősségét, ugyanakkora őszinte megelégedéssel üdvözöljük

megvalósulásának hírét, mint korhadt parlamentarizmusunk megújulásának zálogát.

A rádásban a második örvendetes vívmányt abban látjuk, hogy ezentul a magyar honosságú hadkötelesek mindennemű katonai okmányai — a behívó-levelek, a szolgálatteljesítési könyvek, az elbocsátási okmányok stb. — *kizárólag magyar nyelven* fognak kiállítatni. Ebben kettős a haladás. Először eltűnik a *német nyelv*. Aztán eltűnnek a hivatalos német szöveg mellé nyomtatott *nemzetiségi nyelvű fordítások*. Az oláh, a tót, a szerb, a szász ujonc vagy tartalékos a magyar állam hivatalos nyelvén, és *egyedül ezen*, fogja ezentul a katonai hatóságok értesítéseit megkapni. E haladás nemzeti jelentőségét felesleges volna bizonyítani. Tagadhatatlanul nagy hódítása ez az államnyelvnek és a nemzeti eszmének. Terjedelmre és jelentőségre szinte vetekszik az egyházpolitikai reformmal. Az anyakönyvek és a házasságkötések a nemzetiségi egyházak kezéből ragadtak ki jókora darab működési területet a magyar államhatalom és a magyar nyelv javára. Most ehhez hozzájárul ez a reform is, mely az egész politikai nemzet hadköteles ifjúságát a magyar államhatalom nemzeti hatalmával konfrontálja olyan területen is, amelyen eddig az állam nyelvének csakis a nemzetiségi nyelvekkel egyenlő elbánás és egyrangú szerep jutott. E reform révén az az állapot következik be, hogy e honn minden polgára családi életének és katonai szolgálatának hivatalos okirataiban *kizárólag a magyar államnyelvel* találkozhatik. Nem tudunk elképzelni magyar emberben akkora politikai elfogultságot, mely e reformnak nemzeti jelentősége elől el tudna zárkozni.

A rádás egyéb részei e két ponthoz képest apróságok, de *hasznos* apróságok. A kétszáz koronán aluli adóhátralékok kamatmentes részletekben való törlesztése, a bor- és husfogyasztási adónak a községek javára való átengedése, a három éven túl szolgáló katonák esetleges katonai vétségei számára a királyi kegyelem kieszközlése, a kaszárnyák feliratainak magyarrá tétele: egytől-egyig hasznos és helyes dolgok, amelyek megnyugtató hatást fognak a közvéleményre gyakorolni.

Az ellenzék e rádás tudomásulvétele után azt a határozatot hozta, hogy bevárja az új kormány programját s aztán fog állásfoglalása tekintetében dönteni. Ez még nem a béke, de már kedvező jel a kibontakozásra. Lesznek — talán nem kis számban, — akik a végletekig menő harc folytatása mellett fognak lándzsát törni. Lesznek mások, akik a kínált reformok terjedelmére nézve fognak messzebbmenő kívánságokkal fellépni. És lesznek nagyon sokan, akik nehéz szívvél gondolnak arra, hogy ez a harc a remélt vívmányok teljes mértékének megvalósítása nélkül fejeződjék be. De igen kevesen lesznek azok, akik az ilyen feltételek

mellett lehetővé tett kibontakozásnak gondolatát ridegen mennék visszautasítani. A hávédnek még akadhat csatározása a harcmezőn. De a hadjárat, ha nem csálnak a jelek, a végéhez közeledik.

BELFÖLD

Struchly. Denique a hadsereg rendeleti közlönyét csak el kell mindig olvasni. Akad benne mostanában sűrűn híradás olyas dolgokról, amik a magyar közönséget érdeklik. Nemrég felfedeztük hasábjain a halhatatlan lófark-rendeletet. Ma új szenzációt találunk benne, amely a *Struchly* névhez fűződik. Ez a katonatiszt a minap még csak kapitány volt. *Mától fogva már őrnagy.* Előlépett. Talán soron volt, talán soron kívül érte ilyen szerencse. Mindegy: előlépett. Mindazok után, amik rajta megestek. Mindazok után, amik rajtuk megestek. Így könnyítik meg Bécsben a kibontakozást. Így engesztelik ki katonáink a magyar nemzetet. Régi divat ez náluk. A Janszkyesetnél is így történt. Akkor is a magyar király proklamációt intézett a magyar nemzethez, hogy megnyugtassa a Janszky vezérőrnagy által felháborított közvéleményt. A legfőbb hadur pedig ugyanakkor előléptette a vezérőrnagyot *altábornaggyá*. A *Struchly* őrnagy ur katonai érdemeinek e gyors honorálása egészen belevág ebbe a régi stilbe... Hát *Formanek* főhadnagy ur mikor lesz már százados? Mert e nélkül nem teljes az elégtétel.

Megsemmisített mandátum. A Kuria ma hirdette ki ítéletét az *ipoly-szalkai* választás ügyében és ez az ítélet mindenképpen nagyon szenzációs. Már magában az is szenzáció, hogy a választás után teljes két esztendővel semmisít meg egy mandátumot a Kuria; de különösen szenzációs az ítéletnek az az intézkedése, hogy nemcsak megfosztja a mandátumától a törvénytelenül megválasztott képviselőt, hanem, a törvénytelen szavazatok leszámitásával, megválasztott képviselőnek jelenti ki a kisebbségben maradt jelöltet. A kuriai bíraskodás életbeléptetése óta ez az első ilyen eset, s így már ezért is nevezetes lapja a választási judikatura történetének.

A királyi Kuria II. választási tanácsában *Kelemen* Mór előnk ma délen hirdette ki a Kuria határozatát a *Jakabffy* István szalkai mandátoma ellen beadott petíció dolgában. A Kuria nemcsak *érvénytelennek* jelentette ki a képviselőválasztást, hanem a kisebbségben maradt ellenjelöltet, *Konkoly Thege* Sándort megválasztott képviselőnek mondta ki. Ezenfelül egy sereg választó cselekvő és szenvedő választó-képességet egy évre felüggesztette.

TÁRCA

Kedd délután.

(Egy házitánító leveleiből.)

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája: —

Írta: *Hajdu Miklós.*

Nincsen titkom előttetek, kedves hugom, mégis arra kérlek, ne szólj e leveleimről édesanyáknak. Tudod, kicsit szégyelleném előtte a dolgot, hogy engem, a tudomány-egyetem bölcsészeti karának rendes hallgatóját, olyasféle hangulat lap meg, amelyhez hasonló a tánciskola szezonjának édes hónapjaiból emlékezem. Akkor ösmekedtünk össze mi, felsőbb gimnázisták, a lelki élet merőben új nyilvánulásaival, amiknek addig csak a nevét hallottuk, de valójában mégse tudtuk, mi is tulajdonképpen az a merengés a melancholia, az ábrándozás. Eppen jókor tanítókat benünk a bölcsészeti előtanra, legalább mindjárt kísérleti médiumai lehetünk a filozófia propedeutikának. A tánciskola okozta minde változást. Mit tagadjam, te tudod, hogy a Birikével minden második este összeharagudunk, hogy ugyancsak minden második este kibékülhessünk. Látod, ezeket az édes estéket nem tudom elfelejtani. Ha rájuk gondolok, elszomorodom s egyszerre rideg és kietlen előttem ez a nagy város minden hivalkodó szépségével. Es felétek száll a gondolatom, az érzésem. Szinte mardos a tépelődés: együtt vagytok-e most is, mint tavaly ilyen tájban? Beszéltek-e rólam? A Birike gondol-e rá? Vagy ellátogat tán a tánciskolába, ahol, képzelem, hej, be nagy urak a mostani nyolcadisták...

De miért foglalkozom én e fajta gyerekességekkel? — kérdezed némi joggal, édes hugom. Hiszen nekem most tanulnom és dolgoznom kell,

Az ítéletnek az szolgált alapján, hogy a királyi Kuria meggyőződött arról, hogy a *Jakabffy* választói közül 96 részeit vesztegetés, részeit ételés-itatás következtében szavazott *Jakabffy*ra. Igaz ugyan, hogy *Konkoly-Thege* szavazataiból is levont a Kuria 83-at, a végeredmény mégis *Konkoly-Thege* javára ütött ki. A Kuria számítása a következőképpen alakult: A választáskor *Jakabffy* István összesen 1206 szavazatot kapott, míg *Konkoly-Thege* 1249 voks eset. A *Jakabffy* eset szavazatok közül a Kuria 96-ot mint fertőzöttet levont, maradt tehát 1200. Viszont *Konkoly-Thege* szavazataiból is fertőzöttnek talált a Kuria 83-at, maradt tehát 1211 érvényes szavazat. A végeredmény tehát úgy alakul, hogy *Konkoly-Thege* Sándor tizenegy szótöbbséget kapott. A határozatról a Kuria úgy a képviselőházat, mint a választási elnököt értesíti. A megálapított költségek *Jakabffy* terhére mintegy 20.000 koronára rúgnak.

A válság.

Budapest, november 2!

Már csak maradunk meg egyelőre a „válság” címmel. Úgy rémlik, hogy a válság még nem nyihlott *helyzeté*, ha egyes újságok szeretnék is siettetni az enyhébb politikai időjárást. Azért, hogy egy pár ember februárban már felöltött vesz magára, még nem jön meg a tavasz; s azért, hogy már nem válságról, hanem helyzetről szincerizálnak, még nem vagyunk kinn a bajból. Csak egy részlete simul el a válságnak, de nem az egész. S ami legkivált a parlamentet illeti, annak válsága most is tart, s nincs benne semmi okosság, ha le akarjuk tagadni. Már pedig ha a parlament válsága nem mult el, akkor ott vagyunk, ahol a mádi hitsorsos. Hiszen ha jól emlékszünk, a parlamenti válságon kezdődött a baj s abból az egy válságból bujt ki a többi mind. Az anya-válság most is megvan. Hát csak maradunk meg egyelőre a „válság” címmel. Ámbár ugye lehet, hogy nemokára már *helyzetéről* számolhatunk be. A Kossuth-párt mai értekezletén ugyanis *Polónyi Géza* jelentést tett egy eszmecsereéről, melyet *Tisza* István vele folytatott oly célból, hogy ezen az uton küldjön az ellenzéknek hiteles hírt arról a *vádásról*, melyet a szabad-elpárt értekezletén már bejelentett reformokon felül hozott. A közlés jó hatást tett s nemcsak visszautasításra nem talált, hanem a határozathozatal elhalasztására hangolta a pártot. Ezt békés jelnek tekinthetni annál is inkább, mert nem a könyörtelen harc szószólóin mult, hogy a párt nem mondta ki tüstént az obstrukció folytatását. Az általános benyomás az, hogy a kibontakozás

barátainak a helyzetét a váratlan ráadás erősen megjavította.

Addig is a szabadelpárton folynak az előkészületek egyrészt a temetésekre, másrészt a beköszöntőkre. *Khuen-Héderváry* ma este Budapestre érkezett s holnap bucsuzik a miniszteriumtól, szerdán kipihen a bucsu fáradságait és erőt gyűjt, hogy esütörtökön a király előtt is megjelenhessen bucsukihallgatáson. Ugyancsak ma hurcolkodott ki az elnökségből *Apponyi*, aki viszont szerdán bucsuztatja el magát a t. Ház tisztviselőitől. Ezek a temetési előkészületek. De a tulsó mezőn erősen készülődnek a beköszöntőkre is. Az új miniszterek ma délután öt órakor már Bécsbe utaztak, éjjel utánuk ment gróf *Tisza* István is, holnap délelőtt pedig leteszik az esküt a király előtt. Maga az ifju miniszterelnök még egy külön esküt is tesz: mint valóságos belső titkos tanácsos. A főlelkűdött kormány délután gyorsvonatra ül, estére Budapestben van s nyolc órakor már bemutatkozik a szabadelpártnak. Ez a bemutatkozás előreláthatólag diadalmi bevonulás lesz. De jön utána a fekete leves: szerdán a parlamentnek kell bemutatkozni s ott már a bevonulás nem lesz olyan mámorító. Sőt az sincs kizárva, hogy az ellenzék egy kis macskazenéről is gondoskodik. De azért rokonszenves ovációk nélkül sem fog szűkülödni a beköszöntő s egészen bizonyos, hogy a szabadelpárt ki fogja mutatni lelkesedését azért a férfúért, aki az egész ország gunyolódása után végre egy kis megbecsülést és sulyt hódított vissza a pártnak.

Az általános készülődés közben természetesen az ellenzék is készülődik. Olyan nagyon kényelmessé nem fogja tenni az új kormányt a munkát, ha másrészt nem is dobja oda magát eszékül a néppárti ugratóknak. Mert a kép teljeséhez tartozik az is, hogy azok a néppárti urak, akik az obstrukció utolsó felvonásában már megtagadták minden közösséget a szélsőballal, most újra keresik Kossuthékkal az érintkezést s nagyon szeretnék, ha a néppártnak csak a pad alatt kellene támogatnia azt az obstrukciót, melyet a szélsőball nyíltan csinálna. Ez a néppárti ugratás többet használna az új kormányt a szélsőballon, mint az erős kéz legendája. Mert a szélsőball sokkal biztosabban folytatná a harcot, ha ez nem tetszenék annyira a néppártnak. Ilyenformán *Tisza* Istvánnak még a néppárt dűhe is csak használna...

Az új kormány.

Értesülésünk szerint a gróf *Khuen-Héderváry*

ság! Ugyan, menj haza átlötködni, még van rá idő...

— Jó, jó, Guido... — hebegtem.

— No, siess. A Bandika nem is szól, hogy itt voltál már, derék legény 6...

Erre aztán elkezdett játszani a Bandival. En meg ültem az asztal mellett. Mire, látva, hogy nem szabadok haza, valóságos gyámokdással fogott egy intőbeszédbe az a Vaáry Guidó, akit évekig támogattam az iskolában s akit én segítettem át az érettségim is. Borzasztó kollektív volt ezt hallgatni, hát egyszerűen megmondtam, hogy áll a dolog.

— En nem a zsúrra jöttem. A Bandinak vagyok a házitánítója.

Hirtelen megnyult az arca. Rántott egyet az egyenruháján.

— Ugy, a Mőzleréknél tanítasz? Kedves dolog... Hát akkor nem zavarlak...

A Bandi megsimogatta, nekem meg visszaintett az ajtóból.

— A viszontlátásra! Szoktam ide jönni, még látjuk egymást...

Ez történt velem, kedves hugom, a zsúr délutánján. Elképzélheted, milyen kedvvel magyaráziam tovább a Bandinak a nyelvtant. Lásd, ez a Guidó, akit kegyelemből bocsátottak át a vizsgákra, már ott tart, hogy sajnálkozással vegyes lenézéssel kezelhet engem. Hiszen ahol az 6 vadonatúj egyenruhája a legjelentékenyebb szenzációk közé tartozik, ott én senki és semmi vagyok. Biztosan tudom, hogy a nagyságos asszony előtt nem állta el, hogy engem ismer, vagy hogy barátságban voltunk. Ami nem is esoda, hiszen közönséges szürke ruhában jelentem meg a keddi délutánon.

Közben egy-egy asszony és leány beszaladt hozzánk is. A lányok itt végeztek el a sugdosásukat. Végre is, előtünk miért tartózkodtak volna, velem éppen annyit törődtek, mint a Bandival. Egyik asszony buzdította a Bandit:

mellette a kenyeremet is megkeresni, hogy menél előbb eljussak a tanári diplomáig. Es ez a cél komolyságot követel, lélekbeli ellágyulásoknak nincs e programban helye. Igen ám, de ha a boldog napok emléke egyre kísért körülöttünk, mitsem használ a nagy eltökélés és az acélos tetterő. Mindjárt megérted az én helyzetemet, ha elmondom, mi történt velem a Mőzlerné 6 nagysága keddi délutánján. Ez a keddi délután: a zsúr napja. A zsúrnon természetesen nem vettem részt. De a szoba, ahol a Bandit tanítom, szomszédos a zsúr színhelyével s e közelség révén jutottam én is vonatkozásba a zsúrral.

A pusztá mondatot magyarázom éppen a Bandinak, mikor a nevezetes keddi délutánon valaki megkopogtatja a gyerekszobának a folyosóra nyíló ablakát. Odanézek, hát látom, egy katona engedi meg magának a csuláddal való bizalmaskodásnak ezt a formáját. Bosszantott a dolog s mintha mi sem történt volna, tovább magyarázok a fiunak. Erre a katona már dörömbölni kezd az ablakon s a Bandi kitérő örmélem ádvözi.

— Guidó bácsi! Guidó katona bácsi!

Képzeld, a katona Vaáry Guidó, huszár-önkéntes itt Budapestben. Hát az ablak megkopogtatása, a kiténtető figyelem, nekem is szóltott. Végre is, ha az ember huszárönkéntes is, eszbebe juthat véletlenül, hogy ki csinálta esztendőnkön át az írásbeli dolgozatait baráti szivességből. Vaáry Guidó visszaemlékezett az iskolai barátságunkra, amiből neki volt a legtovább haszna, és legelőbb hozzánk jött be a gyerekszobába. Nagyon meg volt lepődve, hogy itt talált Mőzleréknél.

— Hát te is itt? — kérdezte esodálkozva. — A családát sohsem hallottam, hogy ösmernek.

Még nem is válaszoltam neki, hirtelen végigfutott a pillantása rajtam és szinte megbotránkozva beszélt tovább.

— De hogy lehet szürke ruhában jönni! Fiam, ez nem kuszorucska, itt a legelőkelőbb társasággal találkozol... Micsoda felüli naiv-

Károly kabinetjének felmentésére és a gróf Tisza István kabinetjének kinevezésére vonatkozó legfelsőbb kéziratok a hivatalos lapnak csak szerdai számában fognak közzététetni, mivel az új kabinet csak szerdán fog a parlamentnek bemutatkozni.

Az új kabinet kinevezésével egyidejűleg valószínűleg a gróf Tisza István részére valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot adományozó kézirat is közzé fog tétetni. Ugyanekkor az e hó 4-iki hivatalos lap, egy felhivatalos közlemény szerint, a leghizelgőbb kifejezésekkel teljes királyi kéziratot fog közölni, mely gróf Khuen-Héderváry távozó miniszterelnökökhez van intézve. A távozó miniszterek közül hír szerint dr. Wlassics és dr. Darányi a Lipót-rend nagykeresztjének adományozásával tünteti ki a király.

Plósz Sándor igazságügyi, Berzeviczy Albert közoktatásügyi, Hieronymi Károly kereskedelmi, Tallián Béla földművelésügyi és Nyíry Sándor honvédelmi miniszter ma délután az 5 óra 15 perckor induló gyorsvonattal a nyugati pályaudvarról Bécsbe utaztak, hogy miniszterként történt kinevezetésük alkalmából 6 felsége kezébe az esküt letegyék. Elutazásuk előtt a pályaudvaron megjelentek Ludvig Gyula főrendiházi tag, a magyar államvasutak elnök-igazgatója, Marx János magyar államvasuti igazgató és Daróczy Rezső államfőnök. Hieronymi kereskedelmi miniszter Ludvig Gyulával, Tallián Béla földművelésügyi miniszter pedig Marx Jánossal és Daróczy Rezsővel beszélgetett hosszabb ideig. Nyíry honvédelmi miniszter ez alkalommal attilás tábornokai egyenruhát viselt. A miniszterek holnap este 7 órakor érkeznek vissza Bécsből, hogy este a szabadulvó pártkörben még megjelenhessenek. Ma este utaztak el Bécsbe gróf Tisza István miniszterelnökkel Lukács László pénzügyi és Cseh Ervin horvát miniszterek.

Gróf Khuen-Héderváry, aki ma este Bécsből ideérkezett, csak családi ügyekben (Bécsben egyévi önkéntesi szolgálatot teljesítő fiának látogatása végett) időzött Bécsben. Együttal azonban délelőtt 11 órakor elbucsuzott az általa vezetett 6 felsége személyekről minisztérium tisztikarától. A minisztérium tisztviselőit Vértessy Géza miniszteri tanácsos, a segédszemélyzetet pedig Ulrich Mihály főigazgató vezette a bucsuzó miniszterelnök elé, akihez Vértessy intézett beszédet. A miniszterelnök nagyon szívélyes szavakban válaszolt és megköszönte a minisztérium közreműködését, azután minden egyes tisztviselővel kezelt szorított. Gróf Khuen-Héderváry az öt távozó miniszterrel: Wlassics, Darányi, Láng, Kolosváry és Tomasicseh-csel

— Aztán jól tanuljám, Bandika, a kis könyvedben csupa egyes legyen.

Bandi nem maradt adós a jó szóért.

— Csupa egyes lesz, de kérem, néni, mondja meg az anyuskának, küldjön nekem szendvicset.

Az üzenetnek volt hatása. Kijött a nagyságos asszony. Káprázatosan szép volt a ruhája, az arca csupa pirosság az izgalomtól. Egy kis tálcán három szendvicset hozott. Egyet odaadott a Bandinak, kettőtvel engem kínált meg. Azaz, hogy nem kínált meg, hanem letette elém. Már készült vissza a társasághoz, mikor odafordult hozzám.

— Kérem, tanító ur, ugy-e bár lesz szives, ma egy órával tovább maradni, mert mi ma későn vacsorázunk s a Bandi nem akarom egyedül hagyni.

Ebbe is belenyugodtam. Am a fiúnak a megváltozott helyzetre való tekintettel feltételei voltak, amikkel rögtön el is állott.

— Anyuskám, én maradok a tanító ural, de akkor küldjél gesztenyepírét is és süteményt is...

— Jó, fiacskám, majd ha elmennek a vendégek.

Tovább maradtam bizony másfél órával is a keddi délután. És késő este a szobalány hozott gesztenyepírét meg süteményt. A nagyságos asszony figyelme engem is kitüntetett. Mikor a szobalány a zsúrmaradékokat elém tette, éppen akkor esőrtetett el az ablak mellett Vaary Guidó. Elfelejtett ezuttal bepillantani a gyerekszobába...

Edes hugom, család-o, hogy a lelkem hozzátok sir? Ezt a keddi délután követő éjszákán nem aludtam. Mintha tizes ósókák égették volna az agyvelőmet, forró gondolatok jártak táncot a fejemben. És nem tudtam lecsillapítani magamat, pedig másnap kollókvium előtt álltam. Ez, szerencsére sikerült. Ha nem sikerült, még több kínos emléke marad a keddi délutának...

együtt esőtörtökön az általános kihallgatások előtt jelenik meg 6 felségéről bucsukihallgatáson.

Gróf Tisza István miniszterelnök a mai nap folyamán meglátogatta Kossuth Ferencet és Szerderkényi Nándort a függetlenségi pártok elnökeit, és gróf Zichy Jánost, a néppárt elnökét.

Az új minisztereknek tudvalevőleg kinevezetésük folytán új választás alá kell vetniök magukat. Berzeviczy kinevezése következtében Budapest VIII. kerületében új képviselőválasztás lesz, felhivatalos híradás szerint alkalmasint már november 20-ikán.

A t. Ház és a m. Ház.

Szerdán mutatkozik be az új kormány a törvényhozás mindkét Házának.

A tisztelt Ház délelőtt tíz órakor tartja ülését s úgy látszik, hosszú ülésre van kilátás. Az ellenzék beható megbeszélést tervez, a kormány ellenben két órakor föltétlenül napirend-indítványt tesz, tekintet nélkül arra, hogy befejeződött-e már a programvita vagy sem. Csütörtökre az elnök- és alelnökválasztást, azonfelül az indemnity-vita folytatását kéri majd napirendre tüzetni. Napirend-indítványról lejtendő szó, a házszabályok értelmében csak négyen szólhatnak hozzá. De persze lesz több felszólalás is a legkülönbözőbb címeken s már az első ülésben módja lesz az elnöknek a szabályok szigorúbb kezelésére.

A méltóságos Ház milderre való tekintettel délután négy órára hívta össze ülését. De nincs kizárva, hogy esti ülés lesz belőle, villamos világitással.

A bucsuzó házelnökség.

A képviselőház hivatalnokai a szerdai ülés után Andor Gyula elnöki tanácsos vezetésével testületileg fognak megjelenni gróf Apponyi Albert képviselőházi volt elnökkel. A hivatalnokok nevében Andor Gyula elnöki tanácsos fog bucsut mondani a távozó elnöknek. Gróf Apponyi Albert ma délelőtt megjelent a képviselőházban, ahol Daniel Gábor alelnökkel és Andor Gyula elnöki tanácsossal tanácskozott. Gróf Apponyi intézkedett, hogy hivatalos helyiségekben levő dolgait a Döbrentei-utcában levő lakására szállítsák.]

Tallián Béla a képviselőház alelnöke holnap, miután mint földművelésügyi miniszter letette az esküt, jelenti be Bécsből táviratban alelnöki állásáról való lemondását Daniel Gábor képviselőházi alelnöknek. Egyben felkéri, hogy a szerdai ülésen 6 elnököljön.

A deklaráció története.

A kilences-bizottság tanácskozásának részletei megszüntek hivatalos titok lenni abban a pillanatban, amelyben a bizottság programtervezete a nyilvánosság elé került. Azóta ezek a részletek becses adaléka a mostani idők történetének, s ezeket az adalékokat szabad is, kell is tudnunk, hogy teljes világosságban lássuk a dolgokat. Éppen ezért információit szereztünk a tárgyalások legfőbb mozzanataira, a jogfenntartó deklaráció keletkezésére nézve a bizottság több tagjától és mindannyainak egybehangzó elbeszélése alapján a tárgyalásoknak a nyilvánosságot érdeklő részleteit a következőkben ismertetjük:

A bizottság tanácskozásainak nemcsak legfontosabb, hanem legnehezebb része is volt a vezényleti nyelv kérdésének elintézése. Ez a nehézség mindjárt a tanácskozások elején támadt, amikor gróf Apponyi Albert, aki legelsőknek szólalt fel, kifejtette, hogy mindenben ragaszkodik július 21-ki beszédében elfoglalt álláspontjához. A kérdéshez gróf Andrassy Gyula szólott hozzá elsőknek és úgy 6, mint Széll Kálmán elnök, aki Andrassy után nyomban felszólalt, annak a véleménynek adott kifejezést, hogy a bizottságnak állást kell foglalnia a felségjogok értelmezésére nézve és kifejezésre kell juttatni alkotmányos természetét, mivel ez a mai viszonyok között mulhatatlanul szükséges. Ugy Széll, mint Andrassy meggyeztek abban, hogy a vezényleti nyelv meghatározása az uralkodónak az 1867. XII. törvényeik 11. §-ában gyökerező alkotmányos joga, s hogy ezt a programba foglalandó deklarációnak kifejezésre kell juttatni. Ehhez a felfogáshoz a bizottság valamennyi tagja hozzájárult, gróf Apponyi kivételével. Hozzájárult Hodossy is és Bolgár sem csatlakozott Apponyihoz, aki egymaga vitatta azt az álláspontot, hogy a felségjog elismerése nincs benne a törvényben, hanem a mostani állapot

csak türt állapot. A többség felfogásának kifejezést adott gróf Andrassy egy javaslatban, amelynek első bekezdése nagyjában egyező tartalmu volt azzal a szöveggel, amelyet gróf Tisza István mint a bizottság javaslatának módosítását előterjesztett. A javaslat további része kifejtette azután, hogy a szabadelvűpárt életszerési okokból nem kíván foglalkozni a vezényleti nyelv kérdésével, mert visszairad attól a veszedelemtől, hogy a korona és a nemzet között konfliktust idézzen fel. A javaslat befejező része e törvény módosításának lehetőségét tartalmazta. Gróf Apponyi Albert azonban állhatatosan ragaszkodott felfogásához és már kezdetben kijelentette, hogy ehhez köti magát s ha a bizottság másképpen határoz, akkor egyekben is visszatér júliusi beszédének eredeti álláspontjához, amelyből a békés megegyezés érdekében engedett. Az ellentét már-már megoldhatatlannak látszott. Tettek több más indítványt is, de egyet sem fogadtak el és a megegyezés minden kísérlete csütörtököt mondott. Ez október 15-én volt. Este háromnegyed nyolckor úgy látta a bizottság, hogy a megállapodás lehetetlen és már azon a ponton volt, hogy konstatalja az eredménytelenséget és feloszlik. Ekkor, némi gondolkodás után, felszólalt Széll Kálmán elnök és egy egész új szöveget ajánlott, amely egy a felségjogokra, mint az országgyűlés jogaira, a kérdés közjogi állására és az alkotmányos gyakorlatra kiterjeszkedett.

Az elnök ötkterjesztésének frappans hatása volt. A bizottság tagjai érték Széll Kálmánt, diktálja le a fogalmazványát, hogy alaposan megfontolhassák. Az elnök erre fejből — mert a formula egészen rögtönzött volt — lediktálta a szöveget — 6 maga is ekkor írta le először — és ekkor Apponyi, az első pillanat hatása alatt, ezt mondta: azt hiszi, ezt elhagy fogadni némi csiszolással. Mindenkinek nagyon tisztelt és egyértelműen kifejezték azt a véleményüket, hogy a javasolt deklaráció elfogadható, de abban egyeztek meg, hogy csak másnap lehet határozni.

A tanácskozászt erre elhalasztották. Az ülést követő bizalmas beszélgetés közben Apponyi is méltelen kifejezte tetszését és hozzáette:

— Bámulatomat fejezem ki, hogyan lehet négyórai diskusszió után, elnöklés közben ilyenmit rögtönözni.

Másnap megindult a vita az elnöki javaslat fölött. És ekkor Apponyi kijelentette, hogy az első kedvező impresszió után is fenntartja azt az álláspontját, hogy a vezényleti nyelv meghatározására vonatkozó felségjog nincs benne az 1867. XII. törvényekben. Minthogy azonban Széll Kálmán szöveget ezt a felfogást nem zárja ki, azt elfogadja és csak egy szónyi változtatást kíván, nevezetesen, hogy ne az mondásék, hogy a mai állapot a hatvanhetedik törvény alapján áll fenn, hanem úgy, hogy tartatott fenn.

A bizottság összes többi tagjai hangsúlyozták ugyan, hogy ezt a szöveget sem értelmezik másképpen, mint az eredeti szöveget, mert az tökéletesen mindegy, akár azt mondjuk, hogy ez az állapot az elismert jogok alapján áll fenn, akár úgy, hogy e jogok alapján tartatott fenn. Mint-hogy azonban így lehetséges volt egyhangu megállapodást létrehozni, nem volt okuk az eredeti szövegnek ehhez az egy szavához ragaszkodni. A többire nézve teljes volt az egyetértés és csak némi stílus módosítás történt.

Az így létrejött javaslattal ment fel Bécsbe Lukács László és az ekképpen módosított eredeti szöveget állította vissza gróf Tisza István. Miután azonban Apponyi az újabb tárgyalás alkalmával is ragaszkodott ahhoz az egy szóhoz, Széll Kálmán indítványára úgy határozott a bizottság, hogy mindakét szöveget a párt elé terjeszti, noha a bizottság nyolc szavazattal egy ellen elfogadhatta volna a módosítást, amely — mint ezekből látható — nem volt módosítás, hanem a bizottság tulnyomó többségének tetsző eredeti szövegezés.

Mindezekből meg lehet állapítani három dolgot:

1. hogy gróf Apponyi Albert váltig azon az állásponton volt, hogy a bizottság által elfogadott szöveg mást jelent, mint az, amelyet a Tisza által a párttal elfogadott szöveg;

2. hogy a bizottság minden más tagja mindvégig azt vitatta, hogy a két szöveg egyet jelent;

3. hogy a bizottság megegyezése és a kér-

désnek közmegnyugvásra való megoldása *Seell* Kálmán műve volt, mert a javaslat alkotmányjogi része egészen az ő formulája.

A kaszárnyák felírása.

Ugy látszik, kissé korán pattant ki az a hír a kaszárnyák és katonai épületek magyar nyelvű felírásairól. A *Magyar Távirati Iroda* Bécsből, illetékes helyről azt az értesítést kapja, hogy a lak-tanyákon és egyéb katonai épületeken alkalmazott magyar nyelvű felírásokra néve *eddig* rendelet nem bocsátott ki. Miután illetékes helyről csak azt mondják, hogy *eddig* nem bocsátották ki azt a rendeletet, kétségtelen, hogy a rendelet kibocsátása *ezután* be fog következni. Mert különben illetékes helyről egyszerűen megcáfolták a hírt.

A függetlenségi táborból.

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma este újabb értekezletet tartott. A konferencia főtárgya *Polónyi Gézáknak* a miniszterelnökkel folytatott megbeszéléseiről tett jelentése volt, melyet a párt tudomásul vett.

Az értekezlet lefolyásáról tudósítónk a következőkben számol be:

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma esti értekezletét *Kossuth Ferenc* elnök nyitotta meg s aztán fölkerítte *Polónyi Gézá*t, hogy az elnöknek bejelentett előterjesztéseit a párt elé terjeszesse.

Polónyi Géza: Előadta, hogy a pénzügyminiszter meghívására részt vett egy beszélgetésen, melyen gróf *Tisza István* is jelen volt. Annak kijelentésével és kölcsönös konstatálásával, hogy egyrészt senki megbízásából sem jelentett meg, másrészt annak kiemelésével, hogy a beszélgetés sem pártkérés, sem kötelezővállalást nem jelent, a beszélgetés arra terelődött, miképp lehetne a súlyos helyzetből kibontakozást találni. Természetesen a kibontakozás módzatai alatt nem érthető az, mintha a függetlenségi párt akár a kilenches-bizottságnak, akár a szabadelvűpárt programjához bármi tekintetben hozzájárulna, hanem csupán az, hogy a Ház tárgyalásai rendes mederbe tereljenek. Mint javaslat szóba hozott az, hogy az alkotmányos kibontakozás módja, tekintettel arra, hogy a szabadelvűpártnak állásfoglalásában a nemzet először jutott abba a helyzetbe, hogy a hadseregbe vonatkozó felségjogok a nyelvre vonatkozó terjedelme tekintetében egy meghatározott programmal áll szemben — az volna, ha más államok alkotmányos szokásai szerint, *maga a nemzet nyilatkoznék* affélő, hogy ezt a programot elfogadják-e, avagy a nemzetifelléllésnek törvényes és alkotmányos szervezéséhez fog. Röviden szólva, a kibontakozás módja az lenne, hogy a függetlenségi párt nem akadályozná meg *egy olyan indeminálás megszavazását*, amely olyan időtartamra szólna, amely a választások foganatosítására s az új képviselőház megalakulására elégséges. Ennek természetesen fölfojnyama a választások azonnali elrendelése volna. Kétségtelen, hogy a házfelosztás joga a korona joga, de a korona e jogát kormányfelelősség és ellenjegyzés mellett gyakorolja s így ez a megoldás alkotmányos módon lehetséges.

Erre a miniszterelnök kijelentette, hogy eltekintve a koronát illető jogtól, veszélyesnek tartaná a kérdéseket most az izgalomban levő nemzet elé adni. Arra a megjegyzésre, hogy az ex-lexben történt választás még nagyobb izgalmat okozna, azt válaszolta, hogy erre csak a legvégső esetben szánna rá magát.

A kibontakozás második módját mutatkozik a *Tóth János* által a kör értekezletén fölvetett eszme, hogy a nemzet elé vitessék a kérdés. De csak akkor és úgy, ha a választási törvény reformálásával a kerületek új beosztása, a községenkénti titkos szavazás és legalább a cenzusnak lényeges leszállítása és a durva aránytalanságok kiküszöbölése mellett a mezei és iparos munkásoknak választói joggal való fölrüházása is biztosították. Erre a pontra vonatkozólag jelentem, hogy *küldés van arra, hogy a kormány a választási reformnak ama részét, mely a kerületek új beosztására és a községenkénti választásra vonatkozik, s a választói jog területén létező aránytalanságok megszüntetését előzta, ami esetenként a cenzus leszállítását is maga után vonhatja, hofjandó beható tanulmányozás tárgyává tenni s a választási reformról szóló ilyen javaslatokat oly időben a Ház elé terjesztési és törvényre emelni, hogy az új választások ezen törvény alapján történjenek*, ha csak előre nem látott véletlen a Háznak előbb leendő fölosztását nem tenné szükségessé. A munkásokra vonatkozólag az új kormány álláspontja körülbelül abban csusosodik ki, hogy az állami szocializmus helyett, az autonómia fekteti a súlyt olyan törekvással, mely szerint a munkásoknak *hazafias elítje szavazói joghoz jusszon*.

A hárszabályrevizióra vonatkozólag az új kormány szükségesnek tartja azoknak a tárgyalások egyszerűsítését szempontjából való reformját, a nélkül, hogy azt programjába fölvenné, de kijelenti, hogy e reformoknál súlyt helyez a *pártok beleegyezésére*, mely esetben kevesebb is beéri. Erre szükségesnek tartotta szöveg megjegyezni, hogy egy olyan törekvással szemben, mely az összes pártok nélkül kívánná a módosítást, az obstrukció már most be lenne jelentve. Azon esetre, ha a párt a fölsorolandó követelések teljesítését kívánja, biztos kijelentés van arra, hogy e kívánásokat teljesítik is. Ilyenek:

I. Az ex-lex idején keletkezett adóhátralek tekintetében a 200 koronáig egyenes adóval megrovott adófizetőknek hátrálékai tekintetében a részletfizetési kedvezmény és ennek tartamára is szóló kamat-mentesség.

II. A három éven túl visszatartott katonáknak a rendes újonclétszám megszavazása után való haladéktalan hazabocsátása és a három éven túl eltöltött időnek kedvezményes beszámítása. A három éven túl teljesített szolgálat folyamán előfordult vétségek folytán kitöltés alatt lévő büntetés elengedése a királyi kegyelmi joga lévén, ez kormány-ígéret tárgya nem lehet, de a jóindulat e tekintetben is várható.

III. A magyar hadseregbe sorozott magyar honosok nevének magyarul való megnevezése.

IV. A kaszárnyákon és egyéb katonai épületeken a német felírásoknak a törvényhatósági és községi épületekről való eltávolítása és kizárólagos magyar föliratok alkalmazása, a kincstári épületeken pedig magyar és német föliratok alkalmazása.

V. A szabadságot vagy elbocsátott legénységi és tisztá állományának összes, a magyar közigazgatási hatóságoknak nyilvántartása alá kerülő okmányai, szabadságolási és elbocsátási igazolványai, minden magyar honosra kizárólag magyar nyelven állítandók ki.

VI. Az átruházott hatáskörben a községekre áthárított s főleg a városokra rendkívüli súlytal nehezítő terheknek enyhítése céljából, a hus és borfigasztási adóknak a városok javára való átengedése.

Végeztél: *Ami súlyos aggodalommal elosztalás szempontjából, hogy a szabadelvűpárt által a felségjogok a nyelvre vonatkozólag elfogadott programmre nemcsak mint pártprogram kezeltetnek, de bármely módon deklaratív vagy institutív alakban a Ház elé hozhatók, így nevezetesen hogy az akár törvényben elismertessék, akár program-nyilatkozatra adott bizalmi nyilatkozat alakjában szentesítessék, akár interpellációra adandó válasz elfogadásával többségi határozat tárgyává tétessék, akár indítvány vagy határozati javaslat alakjában többségi elfogadás tárgyává tétessék, félreérthetetlen határozottsággal jelenti ki a miniszterelnök, hogy sem a kormány, sem az általa vezetett párt sem egyik, sem másik alakjában a felségjog ezen terjedelmét többségi határozat vagy megállapodás tárgyává tenni nem kívánja, sőt azt egyenesen kizárja s azon esetre is, ha az ellenzéknek bármely oldaláról ez a kérdés, akárminő alakban, szavazás tárgyává tétetnék, a kormány saját álláspontjának érvényesítése nélkül, csakis az esetleges határozati javaslatnak leszávazására szorítkoznék.*

Midőn ezeket az értekezletnek bejelenté, maga részéről tartózkodik minden véleménynyilvánítástól; de a most történtek is meggyőzhetik az értekezlet arról, hogy leghelyesebb lesz, ha a kormány egész programját s az esetleg fölmerülő kérdésekre adandó felvilágosításait bevarja, végleges álláspontját azután fogja megállapítani.

Tóth János: Indítványozza, hogy a párt szavazaton köszönetet Polónyinak. Megtörténik.

Barabás Béla: Indítványozza, hogy a párt gróf *Tisza István* programbeszédé után határozza meg álláspontját.

Mezős János Béla szerint *Kossuth Ferenc* és *Barabás Béla* a felfogás között nincs ellentét, mert mindkettőn egyetértenek abban, hogy határozni csak akkor határozhatunk, ha a miniszterelnök programját a Háznak már kifejtette. Egyszer elkövette már a párt azt a hibát, hogy határozott, mielőtt *Khuen* programját kifejtette volna. Most ugyanazon hibába tehát re esünk meg egyszer. Ami a helyzetet illeti, a kilenches-bizottság katonai programja egy eredeti, mint módosított szövegében feltétlenül rossz és így visszautasítandó. Az egyik leleplezi, de türi, a másik beismeri és elfogadja a jogfeladást. Jogfeladás mind a kettő. Hogy ez a dolog a szabadelvűpártban megtörténhetett, ez olyan veszedelmes precedens, melyre a hatalom a későbbi időben is hivatkozhatik, azzal érvelvén, hogy volt egy országgyűlési többség, mely az 1867 évi XII. t.-c-t úgy értelmezte, hogy a hadsereg

nyelvének megállapítási joga a felség hatáskörébe tartozik. Ez a felfogás a magyar alkotmány szellemével, tételek törvények rendelkezésével homlokegyenest ellentétben áll. Éppen ezért ha akár a kormány, akár a többség részéről oly kísérlet tétetnék, mely a szabadelvűpárt határozatát bármily formában a Ház határozatává kívánja emelni, e törekvással szemben minden fegyvert, tehát az obstrukciót is jogosultnak tartok és azzal élni is fogok. Mindenesetre szégyenletes dolog, hogy a többség egy részének kishitűsége és ingadozása, másik részének hatalmi önzése idáig juttatta a dologot. Soha ki nem reparálható hibát s így válságos bűnt követne el a függetlenségi párt, ha segédkezet nyujtana ahhoz, hogy ilyen jogfeladás még a Ház határozatával szentesítessék. Ennek nem szabad megtörténnie. Minden jog annyit ér és annyira érvényesül, amennyi erőt a nemzet kölcsönözi tud. Én bízom a magyar nemzetben, hisz annak hűsége és ragaszkodása a magyar nyelv jogához tántoríthatatlan. De más a magyar nemzet és a magyar választóközönség. Adja Isten, hogy csak a magyar választóközönség jelenlegi alijában nem egyöntetű és nem eléggé erős, annyira függ a hatalomtól. Ha a választók a többség álláspontja mellé szegődnek, akkor annak eredménye végzetes csapás volna a nemzetre, mely eredmény nem állhat érdeklünkben. Teljes mértékben csatlakozik *Tóth János* felfogásához, mert el kell érünk azt, hogy a választóközönség a nemzet akaratának kifejezője legyen. Ha ezen feltételeinket nem fogadják el, ugy a fegyvert le nem tesszem. A Ház felosztásától nem tartok, mert a nemzeti ügyet szolgálva, még elbukni is dicsőség.

Langyel Zoltán: Ugy tünik fel nekem a szabadelvűpárt programja, mint az az ügyvéd, aki azzal védi kliensét, hogy megtámadja. Mi a magyar nyelvnek érvényesülését küzdünk. A szabadelvűpárt programja azonban a magyar nyelvről teljesen lemond. Ezt keresztülvinni nem engedjük. Tudunk kell, hogy mi van tulajdonképpen a miniszterelnök programjával. Akarjuk tudni, hogy a zászló- és jelvénykérdés megoldása hogyan fog történni, ha közös zászló és jelvény lesz, akkor ez nem vívmány, hanem sérelem, amelyet meg kell obstruálni. A katonai nevelés kérdésében tudni kell azt, hogy milyen tárgyakat és hány órában adják elő magyarul és magyar nyelven idegen állampolgárok fogják-e ott tanítani? Milyen iskolákat és mikor állítják fel azokat Magyarországon? Egy tüzeriskolát már most fel kell állítani Magyarországon. O is azt tartja, hogy a párt határozatot nem hozhat, míg az új kormány be nem mutatkozott. Bejelenté, ha a párt követelését a kormány nem teljesíti, akkor a legmesszebbmenő harotól sem riad vissza.

Kossuth Ferenc: Ha a párt azt határozná, hogy bizonyos feltételek alatt nem hátrálatja tovább a törvényhozás rendes menetét, a föltételek közé nemcsak a választói jogra és törvényre vonatkozó azon követelményeket óhajtaná bevenni, amelyekről *Tóth János* referálta az előbbeni ülésen s amelyre *Polónyi Géza* referálása is vonatkozik, hanem bizonyos olyan szociális program keretében tartozó olyan föltételeket is, melyek a nép nagyon széles rétegének hasznosak és áldások lennének. Előad ilyen kívánalmakat az adóügyre, a hitelügyre, a végrehajtási törvényre, az erdélyi tagosítási ügyre, az ipartörvényre és az illeték-ügyre vonatkozólag.

A *Kossuth* által előadott kívánalmakat a párt helyesléssel fogadta s azokat a parlamentben fogja részletezni.

A pártonkívüliek összejövetele.

A pártonkívüli ellenzéki képviselők és a *Szederkényi* Nándor elnökléte alatti függetlenségi párt tagjai e hó 3-án, kedden este nyolc órakor a Pannónia különteremben politikai összejövetelt tartanak.

A vidék állásfoglalása.

Székesfejérvár törvényhatósági bizottsága tegnapi elött tartotta rendes havi közgyűlést *Fidit* főispán elnöklésével. Szeged város föliratának bejelentését a nemzeti követelmények megvalósítása érdekében zajos élnézéssel fogadták. Az elnök főispán kijelentette, hogy nincs kifogása a fölirat lényege ellen, mert azt minden magyar ember szíve mélyből kívánja. *Rádai Lajos* hasonló fölirat feltérjesztését indítványozta. Többek hozzájárulása után közgyűlés kimondta, hogy *legyenben teljesen egyező föliratot fog fölterjesztési és országgyűléshez*. *Szepesvármegye* föliratát a választói jog módosítása és *Pozsony* város föliratát a három éven kitöltött katonák elbocsátása ügyében a közgyűlés szintén pártolja.

Debreczen adómeztagadó határozatát *Khuen-Héderváry* belügyminiszter megemselítette. A tanács azonban nem vette tudomásul a törvényesítőt végzést. Erre *Khuen* rendeletben utasította a főispánt, hogy

szankciók körül előfordult zavargás ügyében az ellenzékhez oszlatkozott. Énnél inkább azonban azért, mert a *Loujainais* nacionalista képviselőtől tett indítvány az alprelektusok hitelére vonatkozól, ellenmondása dacára, elfogadtatott. A demokratikus baloldálnak a szenátusban való magartása a *háaspiskolai oktatás kérdése*ben is felkeltette a miniszterelnök elégedettségét. Azt a faktumot, hogy a miniszterelnök fia, Edgar, ki ezideig a belügyminisztérium államtitkár volt, az utolsó minisztertanácsban az államtanásos tagjává választatott meg, olyan szimplomáuk tekintik, mely arra mutat, hogy Combes miniszterelnök a lemondás gondolatával foglalkozik. A miniszterelnök környezete azonban, egy hírlapíró tudósítóval szemben, megőrizte a híreszteléseket.

A bulgáriai választás. A bolgár választások, az eddigi eredményből következtetve, a kormány fényes győzelmével fognak végződni. Éjjel 11 óráig érkezett távirati tudósítások szerint eddig megválasztottak 146 kormánypártit és 43 ellenzékét. Valamennyi minisztert megválasztották.

Az oroszok Mandzsuriaiban. Hiába Japán minden újságháborúja, hiába Kínának, e tehetetlen nagy kamasznak minden nyafogása, hiába Anglia és Északamerika féltékenysége, az oroszok szízlárd megvetik lábukat Mandzsu-országban s tántoríthatatlanul mennek a maguk útján, miután Port-Arthur környékén százezer katonát összpontosítottak, hogy legyen mire támaszkodni. Nemrég 1500 orosz katoná meg szállta Mukden hivatalos épületeit, bezárták a kapukat s elűzték a kínai hivatalnokokat. Szóval a várost, a mandzsu-dinasztia szent városát in optima forma birtokba vették. dacára annak, hogy Mukden környékén 15—20 ezer kínai katoná táboroz. Megjegyzendő, hogy az oroszok egyszer már kivonultak Mukdenből, de nagyon megbánták s ürügyet kerestek a város újból való megszállására. Urügyet az oroszok könnyen talál. Az oroszok irreguláris rendőrcsapatjaink egyikének főnöküül egy hirbéd kínai rablót alkalmaztak. A kínaiakat ismételtlen azt követelték, hogy ezt a rablót adják ki nekik. Rövid idő előtt az oroszok teljesítették a kívánást és a rablót egy kínai tiszt előzetes vizsgálat nélkül lefejezte. Erre azt követelték az oroszok, hogy az illető tisztet öt nap alatt végezzék ki, különben Mukden megszállják. A kínai külügyi hivatal ajánlkozott, hogy az illető tisztet számúzi. Ez ügyben tárgyalt még az orosz követel, midőn az a jelentés érkezett, hogy megtörtént a megszállás.

Az olasz kormányválság. Giolittinak nem sokára sikerülni fog a kabinet megalakítása. A földművelési tárcát hir szerint *Bava* veszi át. A jelenleg Kínában időző *Mirabello* tengeri nagyzsivatéréséig Giolitti vezet a tengerészeti minisztérium ügyeit, ki a belügyminiszteri tárcát veszi át. Még csak a posta- és táviróminiszteri tárcá betöltése van hátra.

Külföldi szemle. Uralkodók találkozása Abbaziában. Fiuméből azt jelentik, hogy *Oszkár* svéd-norvég királyon kívül *György* szász király is Abbaziában fogja tölteni a tél egy részét, februárban pedig *Károly* román király is odaérkezik. Azt is beszélik, hogy *Oszkár* király látogatására *Ferenc József* király inkognitóban Abbaziába fog utazni.

A Jura-Simplon-alagut elkészül. Nagyjelentőségű esemény híret hozza a táviró. Domodossaiából, a Jura-Simplon-alagut olaszországi részén levő városból ugyanis azt jelentik, hogy tegnap éjjel féltizenkettőkor áttörték az alagut utolsó elválasztó rétegét. A munkások 'elkes ünnepélyt rendeztek a fontos esemény alkalmából.

Kormányválság Szerbiában. Hir szerint az új miniszterium már legközelebb *de fogja adni lemondását.* Lemondásának oka több nagyalású hivatalnok kinevezése.

A macedóniai reformok. *Teufik* pasa külügyminiszter ma két óra hosszágú tartó látogatáson volt báró *Catice* magyar-osztrák nagykövetnél s közölte vele a szultán aggodalmait és kifogásait a magyar-osztrák-orosz reform-követelésekkel szemben.

Szorb tisztek összehívása. Hir szerint a zajosári és knyazeváci tisztek közt újabb összehívásnak jöttek a nyomára.

Galicin herceg örötlémadó. A vizsgálat kiderítette, hogy nem oroszországi örmények követték el a merényletet Galicín herceg ellen, hanem egy török és egy perzsa örmény, akik nemrég érkeztek Konstantinápolyból Tifliszbe.

A BUDAPESTI NAPLO telefona.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

HIREK

Hidavatás.

Az új hidról tegnap ugrott az első öngyilkos a Dunába.

Mogorván hőmpolygott a víz az éjben;
Ujból legyőzve im a szörnyeteg
Uj béklyó vert sebet szabad szívében,
Uj hid reá uj árnyékot vetett.

A hol hideg vas érintette habját,
Megreszketett s nyöszörgött kínosan;
Kerüld a legyőzött örvény haragját!
Méhében álnok bosszu vágya van.

Fölötte ur legyen talán az élet,
S nyüzsgöjjen egyre ott a törpe had?
Nem! vesszen el, a mi halálra érett,
S rontó delejként mélyébe ragad.

A kétség néma temetője támad, —
Ma elsőnek nyílt meg a hús kebel,
Egy árva lelket odavitt a bánat,
S az új hidat ma ő avatta fel.

Utána jönnek mind az éjben egyre,
Kiknek halálánál kínosabb a lét,
Némán rálepnék gyilkos peremede
És ünneplik a halál ünnepét.

Bródy Miksa.

Budapest, november 2.

— BUDAPESTI NAPLO. Október 31-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király kegyelete. Bécsből jelentik, hogy a király ma reggel *Mária Valéria* főhercegnővel a kapucinusok sirlóbjába ment s ott a trónörökös, *Erzsébet* királyné s 6 felesége szüleinek sírjánál hosszasan imádkozott. Ezután visszatértek a Burgba.

— **József Ágost főherceg hazakeresése.** *József Ágost* főherceg feleségével, *Augusta* főhercegnővel tegnap Kis-Tapolcsányból Budapestre érkeztek. A főhercegi pár ma reggel a Szent István-kápolnában végighalagta a gyászmisét, amelyet a nádor család elhunyt tagjainak lelkiüdvéért mondtak.

— **Az Erzsébet-híd kintüntetettjei.** A király — mint azt a hivatalos lap legközelebbi száma közli — az Erzsébet-híd építésénél kifejtett kiváló munkálatainak elismerésül *Czebelinsz* Aurél kereskedelmi miniszteri tanácsosnak a Lipót-rend lovagkeresztjét, *Khernd* Antal műegyetemi tanárnak és *Thaly* Zsigmond, a Schlick-gyár vezérigazgatójának az udvari tanácsosi címet, *Bodola* Laos műegyetemi tanárnak a III. oszt. vaskorona-rendet adományozta.

— **Gróf Lónyay Elemérné betegsége.** *Luern*ből táviratozzák: Gróf *Lónyay* Elemérné állapota meggyugtató. A betegnek már nincs láza és tul van minden veszedelmén.

— **Rákóczi ünnep.** A Sátor-Kör szombaton este a Kontinental-szálló dísztermében fényesen sikerült Rákóczi-ünnepélyt rendezett. Dr. *Szende* Sándor körölnök üdvözlő szavai után *Háke* Kálmán, *Siposs* Antal Komáromi emlék című alkalmi darabját adta elő. Dr. *Fogány* Jenő ezután szép ünnepi beszédet mondott. Majd *Dittler* Rózsi, *Szekély* Imre Magyar arándját játszotta el zongorán szép technikával. *Rákosi* Gizella, *Salgó* Jenő balladáját szavalta el. *De* *Majó* Janka, *Major* J. Gyula *Márciusi tárogató* című művét énekelte igen szépen. A szép hangversenyt *Goll* Jenő zárta be, aki tárogatót játszott a szebbnél szebb kuruc nótákat.

Verecz bafazais polgársága tegnap lokesen ünnepelte Rákóczi emlékéztét. Az ünnepet a vereczi magyar közművelődési egyesület rendezte a magyar dalkör közreműködésével. *Fabry* Géza szolgabíró magas szárnyalású emlékbeszédet mondott *Kieszky* Emilia kisasszony szavalt. Különösen gyújtottak és leikestettek a magyar da-kör kuruc dalai az ünnepen. A nem magyar ajku lakosság is nagy számban vett részt.

— **Cziklay Lajos a pápánál.** Rómából táviratozzák: X. *Pius* pápa ma küön kiballgatáson fogadta *Cziklay* Lajos újságíró, a Budapesti Újságírók Egyesületének alelnökét, aki bemutatta a pápának Aladár nevű fiát, mint a római papnövelde újonnan belépett növendékét. A pápa dicséretileg nyilatkozott a magyarok hűhözjáról, hazadiságáról és a szentszékekhez való ragaszkodásáról. Nagyon szereti — ugymond — Magyarországot és örül, hogy sok jeles ifjú jön Rómába a kitünő Collegio Germanico Hungarico-ba. A kihallgatás után a pápa áldását adta.

— **Mommsen halála.** *Charlottenburg*ből táviratozzák: *Mommsen* Tivadarnak, a tegnap elhunyt nagy történetírónak temetése szerdán vagy osütörtökön lesz. Temetésén jelen lesz a kultuszminiszter és a tudományos akadémiának több tagja. *Mommsen* ezen e héten ünnepelte vo na hatvan éves doktori jubileumát, amelyre a berlini egyetem már meg is tette az előkészületeket. Vilmos császár az elhunyt özevegének ma a következő részvétlívartót küldte:

Férje elhalalozásának híre fájdalommal töltött el, s önnök és az elhunyt hátramaradt családjának szívből erőd részvétemet jeleztem ki. Isten vigasztalja meg fájdamában. Az egész művelt világ osztozik vesztésében, mert az elhunytban a római történet-kutatás meszerét és a tudományos kutatás lelti mulhatatlan szervezőjét veszítette. Ami azonban az elhunytat különösen én hozzáim lüzte, az a német eufatások körül szerzett érdemei. E téren való mákődésének hálás elismerésképpen már is elrendeltem, hogy a nagy kutató művészi márvány mellszobrát készítsék el és állítsák föl a Saalburgban. Ezzel hatvan éves szolgálati jubileuma alkalmából akartam a megboldogultnak örömet szerezni, de isten úgy akarta hogy ezt a napot már ne érje meg. Azonban a ritka férfiu képe megmarad az utókornak, s neve minden időben dicséletet fog ellogalni a német tudományban. Vilmos.

Kondoleáltak az özevegnek a sok kitünőség közt gróf *Bulow* birodalmi kancellár, dr. *Sudt* közoktatásügyi miniszter és báró *Rheinbaben* pénzügyminiszter.

— **Harc a tuberkolózis ellen.** Az 1904. évben Párisban tartandó nemzetközi tuberkolózis-kongresszus magyar nemzeti bizottsága a napokban alakult meg az orvosegyesület nagytermében. A bizottság megalakításának előkészítő munkálatait *Bronardel* tanár előkérésére *Müller* Kálmán főrendházi tag vezegzte. A nagybizottság elnöküül *Koranyi* Frigyes hozott el egyhangulag javaslatba, aki azonban a megbízatást egészségügyi okokból el nem fogadhatta. A nagybizottság elnöke így *Koranyi* Frigyes indítványára egyhangulag *Müller* Kálmán lett, jegyzőüül *Muszkás* Elemér választott meg. A bizottság két osztálya közül az orvosi osztály elnökéséget *Koranyi* Frigyes vállalta el, jegyzője pedig *Ritók* Zsigmond lett. A társadalmi osztály még nem választott elnököt és jegyzőt.

— **Krivácsy József temetése.** Ma délután három óraker helyezték örök nyugalomra *Krivácsy* József negyvennyolcas honvédezedet, aki hőiesen küzdött Komárom várának védelmében. A temetésen megjelentek az összes fővárosi negyvennyolcas honvédek *Szentimrey* Kálmán honvédevezési parancsnok vezetés alatt, a magyar államvasutak tisztiselői *Csatáry* Lajos miniszteri tanácsossal, továbbá *Bernard* és *Erdy* időfelügyelőkkel, azonküül *Münnich* Anrél országgyűlési képviselő, *Fertik* Ottó egyetemi tanár és mások. A beszentelést *Kanovics* Mór apátplébános vezegzte, mire a kórus gyászda után *Mezey* Péter fővárosi bizottsági tag mondott megható búcsuzótát. A sir mellett, a budai temetőben, még *Hegedüs* István búcsuzott el a halottól az Országos Kössuth-Társaság nevében.

— **Fehértemplom — német város.** A temesvári ügyvédi kamara nemrégiben fegyelmi vizsgálat alá vont egy ügyvédet, aki a közmunka kivetésé elleni kifogásait német nyelven nyújtotta be Fehértemplom város tanácsához. A fegyelmi vizsgálat eredménye az lett, hogy az ügyvédi kamara a következő indoklással felmentette az ügyvédet:

Bár beigazolást nyert a panaszlott ügyvédnek beismérésével a vád, mégis arra való tekintettel, hogy a végtárgyviselés során az is igazolva lett, hogy *Fehértemplom* város tanácskozás nyelve szabályrendellettig a német, hogy e nyelven szoktak rendszeren a beadványok szerkesztetni s hogy ez ott nemcsak a ügy feltűnés nem kelt, hanem még a magyarnyelvi beadványokat is, hogy azok a közgyűlésen tárgyalhatók legyenek, német nyelvre kell lefordítani: A panaszlott ügyvéd ezen neménytelvi beadványával nem az állam hivatalos nyelve ellen akart tüntetni, hanem csak azt akarta elérni, hogy a német nyelvet beszéelő közgyűlési tagok előtt magát annál jobban megértesse. Ezen védekezésé annál is inkább ellogadható, mert Fehértemplom város tanácsa épp ezen ügyben a teleknek szánt végzéseket maga is német nyelven hozta és a város rendőrkapitánya is értesítéseket ugyanezen a nyelven bocsátotta ki.

Az ügyvédi kamara felmentő ítéletét a királyi Kuria indokálnál fogva helybenhagyta.

— **Jubiláló tanítótestület.** A Marostordamegyei Általános Tanítótestület honvédevezési jubileuma alkalmából díszes emlékkönyvet adott ki. Ez a tanítótestület a magyarság őrzeme volt a nemzetiségek között s fontos hazafias missziójának gazdag eredményeire tekinthet most vissza, midőn negyedszázados jubileumát ünnepli. A tanítótestület történetéről írott eikben vannak megemlítve ezek az eredmények, melyeknek pedagógiai és hazafias értékessége a legbiztosabb záloga egyszerűságra és a testület jövő mákődésének is. A jubileumi emlékkönyvet, mely számos szép közleményt tartalmaz, *Mathé* József tanítótestületi elnök s szerkesztette.

— **Egy éjszaka a levegőben.** *Várs*ből jelentik, hogy gróf *De la Vaux* és gróf *Castiglione* péntek este egy kétfős léghajón felszálltak. Velük ment *Lówey* Mór is, a párisi obszervatóriumnak Magyarország-

ból való igazgatója, aki jelentést akart tenni légutasításának eredményéről a francia akadémiának. A légútasítás az egész éjszakát nagy magasságban folytatta, de azután kénytelen volt leszállni, mert annyi hó és jég rakodott rá, hogy képtelen volt utját folytatni.

— **A Hírlapírók Nyugdíjintézetének ülése.** A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetének igazgatósága vasárnap délelőtt dr. Heltai Ferenc alelnök elnöklése alatt ülést tartott. Az elnök melegen üdvözölte Falk Zsigmond lovag igazgatósági tagot az udvari tanácsosi címmel való kitüntetésé alkalmából, amit Falk köszönettel fogadott.

Fekete Ignác titkár a következő újabb adományokat jelentette be: Haraszti Jellinek Henrik 100 K.; a Budapesti Közveti Vasutársaság hivatalnokai 100 K.; a Budapesti Házielügyelők Egyesülete 10 K.; Radnay Károly 25 K.; a Budapesti Lengyelgyűlésűllet bálibizottsága 20 K. Az igazgatóság hálás köszönetet fejezi ki a jótékony adakozóknak. A vidéki hírlapírók országos szövetségének arra a felhívására, hogy a hírlapírók és kiadók közt a viszony rendezésére közös bizottság alakuljon és abba az intézet is küldjön ki tagokat: az intézet a bizottságra kiküldötte Hegedűs Sándor és Heltai Ferenc alelnököket, Fekete Ignác titkár, Márkus Miksa igazgatósági tagot és Kenedi Géza felügyelőbizottsági tagot. Az igazgatóság felvette a rendes tag sorába Sárkány Béla Bernát (Magyarország), Zsadányi Henrik (Egyetértés) és Balliér Sándor (Alkotmány) hírlapírókat. A titkár jelentette, hogy Vadnay Károly siremlekedék leleplezésén az intézetet Gelléri Mór és Alexander Bernát igazgatósági tagok és Fekete Ignác titkár képviselték. Az igazgatóság végül megállapította a havi költéselőirányzatot, elintézte a folyó ügyeket és a Bródy-alapból segítségeket szavazott meg.

— **Tűz a Vatikánban.** Rómából jelentik, hogy a Vatikánban tegnap este tűz ütött ki. A könyvtáros szobájában ütött ki a tűz, amelynek olásai első sorban a pápai tüzoltóság és a pápai csapatok kísérelték meg. Miután azonban a tűz a szomszédos könyvtárba is átcsapott, értesítették a városi tüzoltóságot és rendőrséget. Nemsokára megjelent Ronchetti államtitkár és Colonna herceg polgármester a városi tüzoltósággal és rendőrséggel. A Vatikánban nagy izgatottság volt, mert közelében értékes kéziratokkal telt termek vannak. Merry del Val államtitkár és több főpap ugyancsak a helyszínére érkezett. A Vatikán major-dímszának engedelmére a városi tüzoltóság és rendőrség bevonult a Vatikánba. A városi és pápai tüzoltóság fáradozásának sikerült a tűz tizekettedél órára eloltani. Az égés helye fölött lévő tét beszakadt. A veszedelemben forgott könyvek, kéziratok és műtárgyak közül semmi sem pusztult el. A pápa, kit azonnal értesítették a tűzről, élénk érdeklődéssel kísérte az oltási munkálatokat. A tűz keletkezésének oka ismeretlen. Nicolini közmunkaminisztériumi államtitkár, aki szintén jelen volt az oltásnál, a major-domus utján gratulált a pápának a veszedelem elhárításához. A vatikánbeliek az olasz hatósági személyeket szivességgel fogadták és köszönetüket fejezték ki a lausított érdeklődésért és a tüzoltóság, a rendőrség és a jelenvolt hivatalnokok segítségéért. Egy újabb távirat szerint a tegnapi tűznél egy Marcellianus kódex, egy papyrus, valamint néhány régi nyomtatvány áldozata lett a lángoknak. A Tribuna jelenti, hogy ki van zárva, hogy a tűzet bűnös kezek gyújtották. Puccinelli, az apostoli palota mestere a Capitulumba ment, hogy a polgármesternek a pápa nevében köszönetet mondjon. A római lapok utalnak annak szükségére, hogy a Vatikánban levő rendkívül becses történelmi és művészeti értékű kincseket a megsemmisülés veszedelmétől megóvják.

— **Katonai előléptetések.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király a honvédség tényleges állományában a gyalogságnál ezredesekké nevezte ki a következő alezredeküket: Fabritius Győzőt, a budapesti 1. és Daempi Henriket, a versecsi 7. honvéd gyalogezred parancsnokát; alezredekékké a következő őrnagyokat: Lepesch Győzőt a kolozsvári 21., Oreskovicz Jánost az északi 28. Mezőliek Mátvást a székesfehérvári 17., esik-szentmártoni Szabó Istvánt, a kolozsvári 21. és Dondon Olivért a soproni 18. honvéd gyalogezrednél; őrnagyokká: a következő I. osztályú századosokat: Schneider Frigyeset a szabadkai 6., Hill Ferencet a gyulai 2., Breitenfeld Alajost az északi 28. Kerékgyártó Józsefet a nagykanizsai 20., nagykálói Kállay Sándort a miskolci 10., Nónay Dezsőt a kassai 9., Kirch Árpádot a kolozsvári 21., Mész Istvánt a sziszei 27., Lázini Rajmondót a miskolci 10., farádi Vörös Tibort a marosvásárhelyi 22., Haubert Henriket a kolozsvári 21., Schweinitzer Ferencet a debreczeni 3., Nagy Pétert a nagyváradi 4., Schenél József és gyerkényi Pyber Ignácot a székesfehérvári 17. honvéd gyalogezrednél. A lovasságnál alezredekékké: Ötvös Imre őrnagyot a pápai 7. honvéd huszár ezrednél, továbbá: nagycepesnyói és mutnai Vladár Imre, pécsi 8. honvédszázad ezredbeli őrnagy számarra való rangfenntartása mellett, vízei Taliani András őrnagyot a szegeci 3. honvéd huszár ezrednél.

— **A bileki katasztrófa.** Pár héttel ezelőtt egy bécsi helilap azt írja, hogy a bileki katasztrófa ügyében már döntött a szerajevói hadtörvényszék, mely Grünwaldt alezredest lefokozásra és kétévi börtönré

ítélte. Bécsből ma azt táviratozzák, hogy a hadügyminisztérium hivatalos közlése szerint ez a hír teljesen alaptalan; a bileki haláleset menetelés ügyében még nem fejezték be a vizsgálatot és így ítéletre sem kerülhetett még a sor.

— **Veszekedő diákkiasszonyok.** Amerikában esett meg a történet. Kansas államban, a topetai egyetemeken egy kis nézeteltérés támadt a diákkiasszonyok között. És pedig tudományos kérdésben, amibe az előadás megkezdése előtt bonyolodtak bele a kisasszonyok. Miután másképpen nem tudtak tisztába jönni az igazsággal, egymás kontyának estek neki s alaposan helybenhagyták egymást. Ezenközben persze földültek a székek, az asztalok s tőtagást állott a katedra is. A nagy zajra elökérültek a pedellusok is, de egy ujjakkal sem avatkoztak a küzdelembe. Igazi amerikai módra nyugodtan nézték a viadalt és vitatták a küzdők esélyeit. A harc csak akkor szűnt meg, amikor a diákok mind kimerültek és így a küzdelem természetesen véget ért.

— **Ha az oláh költészetre adja magát.** Abból bizony ostobaság sül ki. Aminthogy ezt ékesen dokumentálja az a dal, amivel az Alsó-fehérmegye havasiról lekerülő regruták elfoglalták helyüket a közös hadseregben. A nótának ez a refrénje oláhlul:

Drace duj in cara lui,
Pe unguri si pe sekui!
Se marje le Sythia
A colo li patria!

Magyarul pedig így hangzik:

Vigye őrdög el a magyart,
A székeket is országába!
Menjenek Seythiába,
Ott van az ő hazájuk.

Tehát vigye el az őrdög a magyart és a székeket is. És — sajnos — a hadsereg nem az a gyülekezet, ahol velünk szemben több tisztesség-tudásra tanítanak meg ezeket a derék legényeket.

— **Időjósítás novemberre.** A Meteor a következőket jósolja a novemberi időjárásról: November havának változási csomópontjai a következő napokra esnek: 5—10—12—15—19—21—23—24—25—27—28. Eleinte a 12-iki csomópontok a foltok visszatérése folytán enyhe, melegebb időre van kilátásnak és meglehetősen állandó marad a bolygók állását illetőleg, csak akkor lesz változó, ha a foltok nyugtalankodnának, melynek folytán lehet viharos, zivataros, sőt felhőszakadás sincsen kizárva. Ezt azonban a foltok vizsgálata folytán előre meg tudjuk. A 12-iki csomóponttól hűvös, majd hideg, a 24-iki csomópont hatáskörében a téli időnk is beállhat, sőt ha a ciklonos folt visszakerül hozzánk, már előbb is. A csomópontokon 12-től fogva szeles, viharos idő is igen valószínű, különösen a 28-iki. A 25-iki csomópontot követően csapadékosnak ígérkezik az időnk, esővel vagy hóval. Telünk novemberben készül beállani, bár e hónap legvégén a bolygó állása hideget jelzett, de a 26-án hozzánk fordult kitörésből származó foltok ezt megsemmisítették s így vagy 11—12 nappal mintegy eltörlték annak beállt november 9—10-ére. Előbb ez csak akkor következne be, ha a foltok erősen tömörülnek, vagy pedig megsemmisülnek valamely csomópont hatáskörében. December havi telünk 9-től ígérkezik erősnak, mely kisebb-nagyobb változatokkal 18 és 25-ike körül jelez kiválóan erős hideget, vagyis olyat, amely aránylag a decemberi télnek a leghidegebb napjai lesznek, így karácsonyra is hideget várhatunk.

— **Az egyetemi ifjúság körmenete.** Az egyetemi ifjúság hónap, kedden este hét órákor ismét nagyszámú tünető körmenetre készül. Az ifjúság lampionok alatt gyűlekezik hónap este hét órákor az Egyetem-téren s onnan a Kecskeúti-utóan, Múzeum-köruton, Kerepesi-uton és Erzsébet-köruton végig a függetlenségi párt Erzsébet-köruti helyisége elé vonul. Azután a Teréz-körut 19. számú ház elé mennek a tüntetők s az Oktogon-téren szétoszlának. Az egyetemi ifjúság ködöttsége ma dében jelentette be a tünető körmenet a főkapitányságnak, aki erre az engedélyt megadta.

— **Ügyvédek gyűlése.** A budapesti ügyvédi kamara december 9-én délután 6 órákor saját helyiségében kamarai értekezletet tart a következő tárgyszorozattal:

Jelentés a választmányának a legutóbbi kamarai értekezlet megtartása óta folytatott működéséről. Előad b) dr. Pap József kamarai titkár. Az ügyrend 93. §. a) pontja értelmezés, szabályszerű időben esetleg bejutandó javaslatok és indítványok, amennyiben a választmány azokat az értekezlet elé bocsátja. Az ügyrend 93. §. c) pontja értelmezés netán előterjesztendő közérdekű panaszok.

— **Szédelgő tiszthelyettes.** Eszékéről jelentik, hogy Varasd-Tépléken letartóztatott egy honvédtisztet, aki a környéken sok szélhámossgát követelt el. A letartóztatott fiatal ember Farkas Dezső 19 ik honvédszázad vezényelt tiszthelyettes, aki ezelőtt pár héttel megszökött az ezredétől.

— **Mikor a telegramm-vezeték sztrájkol.** Tegnapelőtt délután különös világ volt Franciaország összes telegramm-hivatalában. A gépek érthetetlen jeleket kopogtak le a papírosszalagra s ez az állapot körülbelül három óra hosszág tartott. A telegramm-hivatalbeli emberek nem tudták megmagyarázni ezt a különös tüneményt s így körülbelül azt hiszik, hogy az elváltozást a légkör magnetikus viszonyai idézték elő s hogy ezt viszont a rendkívül erős napfény idézte elő. Amint a nap lement, csakugyan meg is szűnt a zavar, egy órával később azonban már újra abba kellett hagyni a telegrafálást, mert a zavarok megújultak. Az a föltevés tehát, hogy a nap sugarai okozták a bajt, helytelennek bizonyult. Egy pári telegramm meg a következőket jelenti: A villamos zavarról, amelyet tegnapelőtt Franciaországban észleltek, azt jelentik, hogy eféle jelenségeket még eddig sohasem észleltek. Franciaország szombatnap egész nap el volt zavarva a legtöbb európai országtól és Amerikától. Ez a zavar földmolekuláris zavarok okozták, amelynek titkát még eddig nem tudták megfejteni. A zavar oly nagy volt, hogy a táviró-hivatalok kénytelenek voltak a táviratokat postán és telefonon továbbítani.

— **Házasság.** Reisz Jenő, a Békéscsaba Teremvári és Aruraktár Részvénytársaság tisztviselője eljegyezte Aradon Szemerger Margitot, Herbstin Cecília urnó leányát.

Dr. Wasserstrom Adolf, a szolnok-dobokamegyei közköznáz műtőorvosa eljegyezte Sophir Malvint Munkácsról.

Dr. Körmendi Lajos ismert fővárosi ügyvéd tegnap jegyezte el Kellner Jakab tatali ügyvéd leányát, Kellner Jolán kisasszonyt.

— **Humberték a börtönben.** Humbert Teréz és Frigyes — mint Párisból jelentik — a fresnei börtönben, hol fogságukat töltik, hozzátartozóik és ügyvédek útján heves szemrehányásokat tesznek egymásnak. Frigyes le akar mondani a sikeretlennek látszó semmitbiztosítási eljárásról, míg Teréz egy tapodtat sem akar hátrálni. Humbert Teréz ököp a nacionalista részről indítványozott parlamenti bizottságba veti reményét. Ennek feladata volna vizsgálat alá venni azon iratokat is, melyeket a bíróság előtt fel nem olvastak és amelyek az állítólagos örökségre vonatkoznak.

— **Nem arravaló a Fráter.** A bécsi Fráter a császári ház tulajdonosa s ilyenformán van egy kis humor abban, ha a Práterben gyűlesezik minden olyan társadalmi telekezet, amely nem igen szereti általában a császárokat s amelyeket nem szereti nagyou is indokolt a koronás urak részéről. Ha tehát gyűleseznek s mindenféle kelemetén határozatok hoznak, hát legvalószínűleg ezektől még más ember földjén. Így gondolkozik a főudvarmesterei hivatal, amely értesítette a rendőrséget, hogy ezutánra nem hajlandó megengedni a Fráter területén semmiféle munkásgyűléseket. Tegnap egy iparosgyűlésnek már nem is adtak helyet a Práterben.

— **Öngyilkosság a vizsgálóbíró előtt.** Rendkívül nagy leütést keltő öngyilkosság történt szombaton délután Bukarestben egy vizsgálóbíró szobájában. Egy Greceanu Jánosné nevű krajovai asszony három hónappal eze őt Bukarestben járt. Rokona, Miklesku hadnagy és a felesége rábeszélte, hogy menjen ő hozzá lakni. Greceanu két héttel tartózkodott Bukarestben, azután hazautazott. Othon néhány nap múlva az ékszerészre figyelmeztette, hogy félbevalójában hamis briliánsok vannak. Greceanu nagyon meg volt lepette s visszautazott Bukarestbe, mert meg volt róla győződve, hogy félbevalójából a tizemnégyezer koronát érő briliánsokat csakis rokona, Miklesku hadnagy, vagy a felesége vehette ki. A vizsgálatot megindították Miklesku hadnagy ellen. Három hónapig húzódtott már a dolog, mert Miklesku folyton tagadott mindent; szombaton azonban arról értesítették Sabareanu vizsgálóbíró, hogy Miklesku hadnagy három hónappal ezelőtt egy Hurmuz nevű uszorsáknak gyémántokat adott el. A vizsgálóbíró azonban magához hivatva Miklesku hadnagyot, s közzölte vele, hogy a briliánsok eladásra megörösítette a gyant, és hogy e miatt őt letartóztatja. Mikor Miklesku ezt meghallotta, elájult; mikor pedig fölécsolták és magához tért, köpenyegre zsebéből előrántotta a revolvert és löbelötte magát. Azonnal meghalt. Miklesku igen előkelő moldvai családából származik s a hadseregben igen kiváló tisztnek tartották.

— **A külföld magyarjai.** A berlini magyar iparosok egyesülete hangversenyyel egybekötött táncmulatságot rendezett az egyesület segítőalapja javára. A hangversenyben Ködel Berta hercegnéjával, Blau Ella szavalattal, Bertram zongorajátékkal vettek részt. Majd Muray Károly Virágkandás című vígjátékát adták elő. A hangverseny után a híres Lole G. cigánybandája magyar nótákra húzott és ezzel megkezdődött a tánc, amely reggeli hat óráig tartott.

— **Cáfolat.** A bécsi sikkasztó ügyvédről megjelent hírvonal szövege volt arról, hogy dr. Herz Mór budapesti ügyvéd a sikkasztó scóra. Dr. Herz Mór ma annak a közléseért kért föl bennünket, hogy ő a sikkasztóval semmi éle rokonságban nincs. A téves információ — ugymond — onnan származhatott, hogy egy távoli nőrokonának ságora a sikkasztó ügyvéd.

— **Fadrusz emléke.** Pozsony város mai közgyűlésén *Brolly* Tivadar polgármester megható beszédben emlékezett meg Fadrusz Jánosról és arról a vesztegről, amely a várost és a nemzetet a nagy mester elbunyítával érte. A közgyűlés állva hallgatta végig a beszédet. Azután felolvasták Fadrusz özvegyének a polgármesterhez intézett köszönő-levelét, amelynek egyik része így szól:

A részvét árjában szívem legmélyére halott az önképzés vizsgálata annak a városnak a vizsgálata, amelynek férjem mindig büszkén vallotta magát hű és háias fiának. Férjem még utolsó napjaiban is arról beszélt, hogy és miként hálaálhatna meg Pozsony városának mindazt a neemet és jót, amivel az őt elhalmozta.

A közgyűlés Fadrusz emléket jegyzőkönyvben megörökítette és elhatározta, hogy amennyiben a művész hagyatékából nagyobb műtérny kapható, azt Pozsony város részére megszerzi. A közgyűlés azután szótöbbséggel elhatározta, hogy a koronázási dombterén álló Fadrusz-féle Mária Terézia szobor hátterét képező barokk-stilusban épült régi gabonatarát leromboltatja, miáltal a szobor áthelyezése válik szükségessé. A határozatot azzal indokolják, hogy azt a belváros tervbevett rendezése kívánja. Batka János leltáros ellenzi az indítványt és felolvassa az elhunyt művésznek október 16-án kelt levelét, amelyben kérve-kéri, hogy az említett épületet a szobor hátterében ne bontsák le, hanem építsék át hasonló stílusban kulturpalotává. A levél nagy hatást tett, de a többség mégis a lerombolás mellett döntött. A közgyűlés azt is elhatározta, hogy Fadrusz Jánosról egy utcát nevez el és szülőházát emléktáblával jelöli meg.

— **Halálóra.** Általános részvét mellett temették el a rákoskereszúri temetőbe *Frischmann-Weisz*, Jaitusz Saroltát. A gyászszertartáson megjelentek: Reimann Lázár igazgató, Deszényi Gyula és Görög Gábor cégvezetők vezelte alatt a Salgó-tarjáni kőszénbánya-részvénytársaság összes tisztviselői s még számos más intézet igazgatói, a Ferenc-József kereskedelmi kórház összes orvosai dr. Barta Gábor főorvos vezelte alatt. A gyászszertartáson *Lazarus* Ió-kántor személyes vezelte alatt a megerősített kar gyászadalokat énekeltek, mire dr. *Weiszburg* Gyula rabbi megható beszéde után a halottat a családi sírjába helyezték örök nyugalomra. Az elhunytban dr. *Frischmann* Gyula, a Ferenc-József kereskedelmi kórház főorvosa, és *Frischmann* J. Frigyes, a Salgó-tarjáni részvénytársaság igazgatója, édesanyjukat gyászolják.

Idős *Krécsi* György nagyiparos november elején 60 éves korában Baján meghalt.

Stark Pál e hó 1-én 57 éves korában Nagy-Körösnön meghalt.

— **A kis haláltán.** A mi állatkertünk élemedett elefantja érdemelet ki a mai napon azokat a cimbén foglalt jelzőket. Amilyen nagy darab állat ez a lebernyegfűlű, olyan csunyan viselkedett ma az apófia, *Szobola* András ellen. *Szobola* ugy bánt vele hosszú idek óta, mint apa a gyermekével. Gondozta, tisztán tartotta, pontosan kiadta ebédjét, vacsoráját s szeretettel gyakran megvereggette a nyakát. És az öreg elefánt jól érezte magát s barátságosakat pislantott *Szobola* Andrásra. Egészen maig. Ma hirtelen megváltozott. Onoitan járkált ide s tova ketrecében. Mikor *Szobola* delután behozta a rendes adagját mobón kapott utána, de immel-ámmal majszolta Majd hirtelen fordulattal egyszerűen nekiesett ormányával *Szobolának* és alaposan megpaskolta. Az apóló rög-tön látta, hogy ennek a fele sem tréla kiáltozni kezdett, de mire segítségére jöttek, a megdühödött elefánt ormányával fölhasította a bal lábát. Akkor végre kimentették, még mielőtt az elefánt agyongázóhatta volna és bevitték a zsidókórházba. Az öreg elefántra pedig ezentel gyanus szemmel vigyáznak majd az örök.

— **Értekezlet a magyar ipar érdekében.** A budapesti vendégülösök és kávéosk érdekes értekezletet tartottak ma este a Drechsler-féle helyiségben, melynek tárgya az volt, hogy a kávéosk és vendégülösök szükségleteiket ne a külföldről, hanem magyar gyárosoktól szerezzék be. *Némái* Antal ennek indítványára a Magyar Áruügynökök elnöke előadta a módokat, hogy a külföldi cégek Budapestben önálló ügynökséget állítsanak fel s ne bécsi ügynökökkel terjeszessék áruikat. *Hársányi* Antal a New-Yorki kávéosk tulajdonosa ezután hazafias beszédet tartott, hogy mindent csak magyar cégtől szerezzünk be, és a külföldi cégeket mellőzzük; a hazai gyárosok törekedjenek oda, hogy áruik olyan minőségű legyen mint a külföldi. A hazafias indítványt lelkesen megüzenélek.

— **A népiokolat utasítás.** A közoktatási tanács állandó bizottsága már tárgyalja a népiokolai utasítást. Egyideűleg a tanács népiokolai szakbizottsága is foglalkozik az utasítással, amennyiben a real és a művészeti tantárgyakhoz való utasításokat a szakbizottság most egyezteti. Mint a *Magyar Tanügy* értesül az utasítás általános részében *Alexander* Bernáton kívül *Feres* Sándor is dolgozott a nyelvi részt *Komáromi* tanítóképző-intézeti tanár, a számtani részt *Beke* Manó, a természettani részt *Balog* Mór, a természettudományi részt pedig *Nagy* László állította össze. A rajzközlés tantervén valószínűleg változás lesz.

— **Jubileum.** Kóry Antal királyi tanácsos, a kassa-oderbergi vasút füzletvezetője ma ünnepelte tízéves jubileumát annak, hogy a társaságnál mint füzletvezető működik. A vonalbeli tisztviselők értékes albumot nyújtottak át neki és ez alkalommal *Rampell* füzletvezető-helyettes szép beszédet mondott, amelyben méltatta az ősz tisztviselő érdemeit. E hó 7-ikén Teschenben Kóry tiszteletére nagy banketet rendeznek.

— **A Kosmos ügynökei.** Lapunk vasárnapi számában hir jelent meg a rendőri sajtóroda alapján a *Kosmos* nyomdávalat bizonyos ügynökeiről, akik a nyomda főjelentése szerint fogtalanul jártak el a vidéken. Erre a hirre vonatkozólag a sajtóroda ma a következőket jelenti: Tegnap megirtuk, hogy a felszámolás alatt levő *Kosmos* nevében ügynökök a vidéken az „Ósi erény” című műre megrendeléseket gyűjtjenek, sőt előlegeket vesznek fel. A feljelentést a felszámolás alatt levő *Kosmos* intézet tette a rendőrségen. A reklamációk stb. ugyanis a felszámolás alatt levő *Kosmos* intézethez jöttek posta után, holott az intézet már rég nem működött és ügynökei már nem voltak. Ma a rendőrségen megjelent a *Kosmos* irodalmi intézet képviselője és kijelentette, hogy új cégét ez év szeptember havában jegyeztette be. Ügynökei az Ósi erény című fénymeszteti képsorozatra gyűjtjenek megrendeléseket. E szerint a tényállás az hogy a *Kosmos* irodalmi intézet kiadásában megjelent Ósi erény című fénymeszteti képsorozatra érkező reklamációk tévesen nem az új *Kosmoshoz*, hanem a régi, felszámolás alatt levő *Kosmoshoz* érkeztek és így támadt a gyanu, hogy a régi *Kosmos* nevével viszszaülnek.

— **Ügynökség a rendőrség börténében.** *Elek* János huszonkétéves esztargyosságát ma delután egy rendőr részesség miatt bevitte a IX-ik kerületi kapitánysághoz, ahol — hogy kialudja mámorát — bezárták egy cellába. *Elek* időközben felébredt és a kályha ellenzőjére felakasztotta magát. Mire észrevették meghalt. Kivüle még két ember volt a cellában; de ezek aludtak és így nem vették észre, hogy *Elek* miben tört fejt. Az ügynökös holttestét kivitték a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Életuntak.** *Eberling* Antal 24 éves pénzügyminiszteri segédzsolga a Verbozoy-utca 23. számú háznak volt a házmeistere. A háziur felmondott neki és ma kellett volna a lakásból kiköltöznie. E miatt a kedvese is elhagyta, ami nagyon elkeserítette *Eberlinget*. Az este bezárkózta a szobájába és jobb lábánálra lökte magát. Reggel holtan találták a lakásban. Holttestét bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe. — *Popoli* Julianna 72 éves mosónő *Peterdy*-utca 38. számú lakásán marogott ivott. A Rókushan ápolják. — Az északa *Bovdányi* József cipész és *Tormási* Deszö asztalos az Erzsébet-bidon jalkiáltatt halottak és látták, amint valaki a Dunába ugrik. Oda-siettek, de már akkor az ügynökös elmerült a hullámokban. A hidon egy télikabátot, egy kalapot és egy munkakönyvet találtak. A munkakönyv *Kovács* Ferenc szegedi születésű 17 éves cseresep nevére volt kiálltva. A munkakönyvben egy papírlapot találtak, amelyre a következők voltak írva: *Föl ne doneojanak! Temessenek el egy, ahogyan megadtának. — Velián* Mária 24 éves szobaleány ma reggel *Ferenciek*-tere 4. sz. szolgálati helyén gyufaoldatot ivott. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Azért akart meghalni, mert gazdája lopással vádozta.

— **Bebanás egy templomban.** *Párisból* jelentik, hogy a *Belleveille* templom tegnap este nagy veszedelemben forgott. Tele volt ajátos emberekkel amikor egyszerre csak borzasztó robbanás rázta meg a levegőt és sűrű, fekete füst töltötte meg a templomot. Mindenki a kijárat felé tödült, de csakhamar konstalták, hogy sem emberéletben, sem az épületben nem történt kár. Többen látták, hogy egy ember nehéz ládát vitt a templomba s azt is megállapították már, hogy a láda nem dinamittal, hanem puskaporról volt megtöltve.

— **Sebesülések a villamos vasuton.** *Bécsben* a központi temető mellett ma delután, amikor a legnagyobb volt a forgalom, két villamos közötti kocsi összeütközött. A vezetők teljes erejükkel fékeztek s ennek tulajdonítható, hogy az összeütközés nem volt beves. Így is kilenc utas sebesült meg, de csak jelentéktelenül.

— **A nyomorúság ügynöke.** *Prágából* jelentik, hogy *Marold* Lajos füzte özvegy tegnap megmérgezte magát s meghalt. Hátrahagyott levelében azt írja, hogy oly nagy nyomorban volt, hogy kenyérre sem volt már pénze.

— **Tízti cím- és névtár.** A központi statisztikai hivatal előfizetést hirdet Magyarország tízti cím- és névtárának új évfolyamára, mely 1904. január elején jelenik meg. A címár előfizetési ára tíz korona, bolti ára tizenkét korona lesz.

— **Fővárosi Orfeum.** Ma változatos és mulatságos programmal indult neki a novembernek a Fővárosi Orfeum. Ez érdekes variétészámok sorát két egyfelvonásos szakítja meg: *suppé* szépenéjű operette, a *Pajkos diákok* és a *Tarka Szinpad* nagy sikertű ujdonsága, a *két igazgató*. Mindkét darab összevágó, irissen perdülő előadásban került színre. A variétészámok közül különösen kacagató a hipnotikus kettős jelenet, a dr. *Angelo* dombornívél, továbbá *Flem* és *Brook* mutatványai. A mozgóképek pompásak. A műsor összeállításában *Waldmann* igazgató kiváló érdéke nyilvánul.

— **Rendőri hírek.** *Dusák* Samu 11 éves iskolásfiu elűnt dob-utcai lakásáról. Szülei attól félnek, hogy

valami baja történt. — Rákospalotán tegnap este elgázolta a villamos *Török* Jánosné budapesti születésű hetven éves magánzónt. Az életemtől késülék ki-dobta az utra és súlyos sérüléseket szenvedett. Lakásán ápolják.

— **Kávé- és teakülönlegességek** Fratelli Deisinger cégnél kaphatók. Budapest, Királyi bérpalota. Vidékre közvetlen Fiuméből is szállítunk.

(x) **Kisérletelni** kár bármivel, mert igen sok eselen bebizonnyult, hogy a csusz és kösvény kiváló gyógyító szere a Zoltán-féle kenőcs, mint azt a számos elismerő levél is igazolja. Üvege 2 korona. Zoltán gyógyszerárban, Budapest, V. Szabadság-ter.

(x) **Egger-féle mellpasztillák** gyorsan és biztosan hatnak köhögésnél, rekedtségnél, elnyakódásnál. Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában. Doboza 1 és 2 korona. Próbadozob 50 fillér. Fő- és székiüzemi raktár: Nádor-gyógytár, Budapest, Váci-körút 17.

(x) **Fiatal ember!** Kérdezze meg orvosát, akkor megtudja, hogy barát a *Santal* Egger gyógyítja meg gyorsan és legjobban. 1 üveg használati utasítással együtt 3 K., a Nádor-gyógytárban Budapest, Váci-körút 17. Postán bérmentve 3.40 K.

Kikötés és kurtavas.

— **A hadügyminiszter nyilatkozata.** —

Budapest, november 2.

Pitreich hadügyminiszter mindenesetre elévülhetetlen érdemeket szerzett azzal, hogy megszüntette azt a középkori emlékeztető büntetést, amelyet mindezeideig az osztrák-magyar hadseregben a legénységek el kellett szenvednie. Ezek a büntetések magukban véve is elég keservek voltak, de sokkal kegyetlenebbeké váltak azzal, hogy az ítéleteket végrehajtó altisztek sokszor többet tettek, mint ami kötelezősége volt, különösen súlyosbítozták a kikötés terheit, igt, hogy a delikvenset gyakran kellett orvosi közreműködéssel életre koltani mély ájultságukból.

A kikötés szabályszerű büntetése tudvalevőleg annyiból állott, hogy a katonalegény kezét hátul keresztbe megbékézták, lábára is bilincset raktak, s úgy kötötték oda valami fához, vagy oszlophoz, hogy megállhatott ugyan a lábán, de le nem ülhett. Akadtak aztán szivtelen altisztek, akik vasbilinc helyett kötelet alkalmaztak, ugy, hogy az elítélt kezén vértolulások keletkeztek, s azonkívül úgy kötözték oda a fához, hogy még csak nem is állhatott, hanem úgy lógott a levegőben. Bizony a több óras kikötést így nem bírták ki és agyonkinozva hamarosan elvesztették az eszméletüket.

Hát mind ennek a barbárságnak, mint a minap megértük, vége. Humánusabb tisztikörökben már régóta ellene voltak, s mikor *Pitreich* hadügyminiszter a király jóváhagyásával, törvényesen beszüntette a kikötés és a kurtavas, ezzel kifejezte ezekről a büntetésnekről való véleményét. Mindenesetre érdekes azonban az az interviu, amelyben egy bécsi újságíró előtt részletesen nyilatkozott a büntetésnek erről a két kikötésről fajtájáról. Ezt a nyilatkozatot itt közöljük az alábbiakban:

— Kikötésbőlöttük a fenytésnek ezt a két eszközét, mert arra a meggyőződésre jutottunk, hogy éppenséggel nem illenek bele a katonai nevelés mai keretébe. Meg vagyunk győződve, hogy a fiatal legénységnél a kurtavas és kikötés mellőzésével is fenn tudjuk tartani a fegyelmet a még részünkre fennmaradt eszközökkel is. A testi büntetések helyett inkább fokozott erkölcsi eszközökkel hatunk a legénység lelkiüetére és ezt tekintjük elsősorban a legjobb módszernek.

Mondhatom azonban, hogy ami ezekről a büntetésekről eddig nyilvánosságra került, abban sok volt a túlzás. Nem lehet tagadni, hogy a fenytés tekintetében egyik-másik helyen túlzás történt, de minden ilyen esetben a legszigorubb vizsgálat lett megindítva. Mindig különös súlyt helyeztünk arra, hogy a legénységgel a legebérségesebb módon bánjanak. A legjobb lelkiismerettel mondhatom, hogy hadseregünkben ez a bánásmód kitünő és a visszaélések ebben a tekintetben a legtrikább esetek közé tartoznak. Hogy azonban egyes esetek a szigorú ellenőrzés dacára is előfordultak, arról nem tehetünk, mert egy ilyen nagy testületről, amelynek háromszázezer tagja van, nagyon bajos dolog, sőt lehetetlenséggel határos minden egyes embert ellenőrizni. Azonban minden csapatparancsnoknak szigorú kötelessége a lehető legnagyobb mértékben felügyelni, hogy visszaélés elő ne forduljon. Nem szabad azonban elfelednünk, hogy sokan vannak olyanok, akik a legkisebb alkalmat is felhasználják, hogy a hadsereg ellen beszéljenek. És hogy mennyire általános nézet a hadseregben a legénységgel való jó bánásmód kötelessége, azt megmutatta a tapasztalat, amennyiben egyes csapatparancsnokok a „kikötés” büntetését eddig — még előrlése előtt sem használták. Megjegyzem, hogy

a fenytés e két eszközhöz előrésze nem mai keletű. Elképződött, hogy a törvényhozó testületek és a delegációk is foglalkoztak e kérdéssel, és már régen gondos tanulmánytárgyát képezte a hadsereg vezetősége körében is. Már elődóm is tervezte azt. Hangsúlyozom kell, hogy a kurtavas és kikötés eltörlésére a hadügyminisztériumot nem presszionálta senki. Még mielőtt ő felsége határozatát meghozta volna, a kerületi ténnyeljárások majdnem kivétel nélkül már akkor a kurtavas és kikötés kiküszöbölése mellett nyilatkoztak. Általános volt az a meggyőződés köreiben, hogy e fenytések törléslegessé váltak és a jelenlegi katonai kiképzés keretében nem illenek. A mai katonai nevelésnek az előjáróknak az alantasokra ható erkölcsi behatásában és az ezen módon nyilvánuló fegyelemben kell kicsúcsosodni.

A bécsi lap, amelynek munkatársa a hadügyminisztériumot járt, főlegesté báró Treidler főhadbíró, a hadügyminisztérium osztályfőnökét, aki szintén elmondta véleményét és azokról a sajnálatos visszaélésekről beszélt, amelyeket a legnagyobb ellenőrzés mellett is elkövettek egyes altisztek.

Magazinitis.

— Egy párisi betegség. —

Budapest, november 2.

Párisnak egyik legsajátságosabb betegségét neveztek el *Magazinitis*-nek. A furcsa nevű baj a modern kultúrának egyik legszomorúbb és következményeiben legmegrázóbb kinövése. Miazmáinak fejlesztője a nagy párisi áruházak levegője és kutatója dr. Dubuissou Pál, a párisi St. Anna-levegője főorvosa. Ennek az áruházak tolvajni című művéből vesszük a következő adatokat. A fejtegetések, melyek a tényeket kísérik, az emberi léleknek borzasztó mélységei világítanak bele és fenn hirdetik a modern pszichiátriának nagy vívmányait. A *magazinitis* nem más, mint áruház-keletkezés. Magukról a betegségnek tenyésztő helyeiről így ír a kiváló tudós:

A nagy áruház *mesterműve az organizáció*, amely kijelentéssel nem akarunk szemrehányást tenni azoknak a rendkívül ügyes férfiaknak, kik a tökéletesség mai fokára fejlesztették, hanem csak azt akarjuk megállapítani, hogy a kísértés és oszabítás művészetét — természetesen csakis üzleti érdekekben — zseniális módon érvényesítették intézményeikben. Ebben az organizmusban minden a vevő ingerlésére irányul. Előutátrjai a pazar módon terjesztett prospectusok és katalógusok, melyek az asszonyokat otthonukban keresik fel, kívánságokat, vágyakat gerjesztenek a lelkükben. Arról is gondoskodnak, hogy a szerényebb anyagi viszonyok közt élőknek megnyugtassák. Meggyőzik ugyanis őket, hogy kitűnően spekulálnak, sőt ugyancsak meggazdagodnak, ha az ajánlott feltételek mellett vásárolnak. Az asszony egyideig még habozik, de — mivelhogy rendszeren nem olyan erős, mint amilyennek hiszi magát — enenmagát kezdi kapocálni. Elvégre — így okoskodik — az nem szerencsétlenség még, ha elmegy a *Bon marché*-ba vagy a *Louvre*-ba, hisz belépő-díj nincs, az árak megnézése nem kerül egy fillérbe sem, hogy senki sem kényszeríti őket vásárlásra, és hogy csak rajta mulik, hogy ugyanannyi pénzzel jöjjen ki az áruházból, mint amennyivel bement. És az asszony elmegy. De ha már bent van a barlangban, olyan atmoszférába veszi körül, mely ködként nehezedik érzékeire. A roppant tömegekben felhalmozott gazdagság feléleszti legtitkosabb vágyait. Eszébe jutnak nélkülözései. Eszébe jut mindaz, ami után az ábrándok perobeiben annyira epedezik. Feléled benne a kacérság ösztöne, a jólétre, kényelemre való szomjúság. Mert ime most nemcsak arra van joga, hogy nézze mindezeket a gazdagságokat, de kezelte veheti, meg is tapogathatja — ami már magában véve is élvezet. És megteheti mindezt, a nélkül, hogy valaki számon kérné tőle, a néki, hogy valakit nyugtalanítának szándékai. Az organizatorok mindenről gondoskodtak. Hogy az áruházba jövő hölgyek ki ne merüljenek, pihenőtermeket, továbbá olvasó-, levelező- és étkező-termeket rendeztek be számukra. Hogy az áruházakat második otthonuknak tekintésük, de olyannak, mely az övéknél nagyobb, szebb, fényesebb, ahol kedvükre tölthetik el az időt és ahol csak kedves, vidám arokat látnak maguk körül.

Hát vajlon van-e minden asszonynak elég ereje, hogy onni kísértésnek ellentálljon? Minden túlzás nélkül állíthatjuk, hogy csak a kisebb résznek van meg a hozzá való energiája. A nagyobb rész többet kíván, mint amennyit anyagi viszonyai megengednek. Némely asszonyt annyira varázskörébe vonz az áruház, mint a templom, úgy, hogy kellemeitlenl érzi magát azon a napon, melyen nem mehetnek el a *Bon marché*-ba, a *Louvre*-ba vagy *Frintemps*-ba. A gyöngye ellentállóképességű assz-

zonyok pedig, azok, akiknek idegei betegek, vagy akiknek szellemi ereje megfogyatkozott, engednek a kísértésnek. A pszichiáter, aki gondosan megfigyeli őket, meggyőződik, hogy az áruházak tolvajni nagyjából beteg teremtmények. Dr. Dubuissou 120 esetet vizsgálván közülök meg, bebizonyítja, hogy tizenegy közülök paralytikus és csak kilenc egészen egészséges, a többi a legkülönböző ideg- és agybántalomnak áldozata. Roppant érdekesek azok a momentumok, melyeket a jeles tudós pregnansáknak mond a kleptománia diagnózisára nézve.

1. Ezek az asszonyok csak a nagy áruházakban lopnak. 2. A legtöbb jó anyagi viszonyok között él, sőt egy részük gazdag és könnyen vehetik meg pénzen, amit lopással szereznek. 3. Azokra a dolgokra, amiket ellopnak, abszolúte nincs szükségük, nem nélkülözik őket, sőt olykor annyitkán belőlük, hogy megelégednek sem használhatják fel. 4. Mihelyt az áruház külsőben vagy kissé távolabb megszöktetik őket, többnyire azonnal bevalják a lopást és utána szinte megkönnyebbülnek, mintha nagy teherrel szabadították volna őket meg. 5. Sokan közülök nem egészségesnek meg a vallomással és régi bűnökkel és tolvajlásokkal vádolják magukat, kijelentvén, hogy a lopott tárgyak lakásukon megtalálhatók. 6. A jelzett tárgyak nagy része csakugyan megkerül, még pedig mindentéle sötét szegletekből, úgy, hogy olykor a tolvaj maga is csak nehezen akad rájuk. A tárgyak rendszeren használhatatlanok, még az áruház vignetát is rajtuk van. 7. Ha a tolvajlás okát, magyarázatát kérdik tőlük, rendszeren ugyanazokat a frazisokkal felelnek: „Ugy rám jött valahogy — elvesztettem a fejemet — úgy rémlett előttem, mintha mindez az enyém volna — mennél tovább maradtam, annál nagyobb vágyam támadt a lopásra, — ha el nem fogtak volna, még tovább loptam volna, mindég loptam volna” stb.

Dubuissou a büntetőjogi felelősség fejtegetésében arra a következtetésre jut, hogy csak nagyon ritka esetben szabadna ezeket a betegeket büntetni. Csak pszichikai gyógymódok alkalmazása jogos. De leginkább a magánrendszabályokat ajánlja Dubuissou. Többet ér a megakadályozás, ugymond, mint a büntetés. Az áruházak szervezete az előbbire törekedjék. Alkalmazzon több és külső jelvényekről megismerhető felügyelőt. A betegek nagy része az ingerlétség állapotának olyan fokán van, hogy erkölcsi jellegű megfontolás nem hat rájuk, de mihelyt valami materiális, haosak szimbólikus jelenség hatna rájuk, sokan felébrednének kábultságukból. Nem helyes, hogy az áruházak annyiszor veszik igénybe az igazságszolgáltatás segítségét. Eljárásuk olyan hatást tesz, mintha inkább a tolvajok megbüntetésére, mint a károsodás megakadályozására törekednének. Mi rossz volna abban, ha a tolvajról felszólítanak, hogy a pénztárnál fizesse meg az elcsent tárgyat? Mit veszítené az áruház? Ez nem a tolvajlásra való bátorítást jelentené, mert hisz ez a rendszabály nem az igazí, tehát veszedelmes tolvajokra vonatkoznék.

Amnyi bizonyos, hogy valamit tenni kellene ezzel a különös betegséggel szemben. Egyelőre csak párisi kórság ugyan a *magazinitis*, de az áruházak a világ többi nagy városában is rohamosan szaporodnak és valószínű, hogy fejlődésükkel együtt a *magazinitis* is fel fog mindenütt lépni. Így hát Dubuissou könyve nemcsak mint pszichiátriát, hanem mint büntető-szociológiai tanulmány is rendkívül érdekes.

Wilde Oszkár Debreczenben.

A nyáron megírtuk, hogy a *New Free Press* értesülése szerint Wilde Oszkár, a jeles angol író több hétre hazánkba jön, hol rokoni laknak. Wilde hosszabb körútát tesz az országban és utazása során november első hetében Debreczenben is fog időzni. Wildét több magyar író kíséri utjában.

Debreczeni Újság.

Oh Debreczen, ha rád emlékezem! — Hát ki tétélezte volna ízl valaha rólad, hogy ennyi humor és találékonyság lakozik benned. Ha a fentidézett kis híreskötő lefordítják angolra, franciára vagy németre, kacagni fog az egész világ az északi sarktól a déli pólusig. Mert a Hortobágy síkján végigrobogtatott már híres négyesfogaton nem egy világhírű kapacitást, de ahi! az teljességgel lehetetlen, hogy Wilde Oszkár valamikor is meglátogassa Debreczent. Miért? Mert mint egy másik jeles brit, Dickens mondta:

— Meghalt, mint egy ajtószeg...

Igen, Debreczen! Wilde Oszkár nem él már. Ne fájjon hát nekünk, ha párisi újságok azt írják, hogy Keeskenet az erdélyi havasok egyik csúcsa s hogy Hódmezővásárhely Nyitra mellett ömlik a Tiszába. Minden külföldi tudatlanság Wilde Oszkárral bőven

kárpótolva van. Ennél különbet még kitalálni se lehetett volna. És máris látjuk a magyar és angol színekkel fellobogózott Debreczent és máris halljuk az ünnepi szónokot, amint a pályaudvaron Wilde Oszkár elé lép, mondván a következőket:

Világhírű férfi!

Údy, údy, údy neked! És údy a honnak, megteremtett téged. Lángész vagy, mely beragyogod a világot és szíveink márványtáblájába aranyfóval fogjuk bevésni: itt járt Wilde Oszkár. On mit jelent ez a név. Műveidet: Hamletet, Phaeirat, A messinai menyasszonyt, Walter Crant, San Toyt és a Gésákat minden művelt magyar ösmeri és szégyenlir kell, hogy elfussa annak arcát, aki nem tudja, hogy kicsoda Wilde Oszkár. Hatalmas verses boházot Lady Minderwre nyakendője nálunk is állandóan műsor van, sőt a mult évben csaknem eljártottunk a Selombán is, kelet e buja darabját. Únnepeknék ez a nap, melyen megjelentél köztünk. Te, a nagy, Te, a híres, Te, a kiváló. Lányaink kívülről tudják költeményeidet s erkölcsös munkáid helyet foglalnak minden művelt debreczeni asztalán, s te a egészséges szellemekben neveljük Debreczen fiait. A te működésed és életed program, amit követnünk kell, mert különben Róma megdől és rabigába görnyed. S hogy megmutassuk, mennyire tisztulunk és nagybecsülünk téged, este színházunkban legkiválóbb művedet: Othellót adjuk elő, Ophélia szerepében a kiváló Andafy Leonával. Holnap megmutatjuk néked a délibábos Hortobágyot, a ménest, a gulyát, lovunk törőcsuszát tőpörtüvel, gulyást a nyergeletlen eszünk fognak csikósaink nyargalni: Tanulj meg, hogy ez Magyarország!

Wilde Oszkár! Üdvözlünk hazánk ezeréves, vértől ázott földjén... Wilde Oszkár, kit népe az avoni határyának nevezett el, fogadd Debreczen hódolatát, mert mint nagy drámaírótok, a ragyogószemű Milton mondta:

— To be, or not to be!...

.. És ebben a pillanatban meg fognak dörögní a tarecok, megkondulnak Debreczen harangja, s a civisiek hegyesekét köpve kihuzott bajuszuk aló fogják ümmögötni:

— Emmegmonta neki!...

Oh Wilde Oszkár, add át üdvözlötűket rokonnaidnak, s bármily hosszú ideig is maradsz magyar körutadon, mindig tárt karokra fogsz találni. Utódban több magyar író fog kiejteni, mint például: Szen Molnár Albert, Apácai Cseri János, Erdősi Szilveszter János, Heltay Gáspár, Bartó Szabó Dávid, Pest Iház Gábor, Komocsey József, Revicsky Gyula. Arnyosrákosi Székely Sándor és még több élő jelesünk tagjai a Kisfaludy- és Petőfi-Társaságoknak.

Jer hát, jer hát Wilde Oszkár. Debreczen vár és örökké várni fog.

P.

FŐVÁROS

(*) A tűzoltóság újjászervezése. A tanácsbhoz ma délelőtt nyújtotta be a tűzoltóparancsnökság azt az előterjesztést, amelyben javaslatokat tesz a tűzoltóság újjászervezése ügyében, valamint arra nézve, hogy hány emberrel kell szaporítani a tűzoltóság létszámát. A beadvány ismételen hangsúlyozza, hogy a székesfővárosi tűzoltóság a jelenlegi szervezetében és létszámában nem felel meg a hozzácsatolt igényeknek. Az aránytalanság egyformán mutatkozik az eszközök elégtelenségében és a rendelkezésre álló emberi erőnek csekélységében. A tűzoltóság létszáma alig kétszer akkora, mint 1873-ban volt, pedig a harminc év lefolyása alatt nemesak a lakosság lett háromszorannyi, hanem az épületek száma is megkétszereződött. A tűzoltóság létszáma, az öt tiszet betudásával ez idő szerint 220 főnyi s ez a 800.000 lakossal bíró fővárosban teljesen elégtelen. Pedig a fővárosi tűzoltóságnak ezzel a csekély erővel 20.000 hektár területen lekvő városrészeket kell tűzvédelemmel ellátnia. Ezt csak tulságos erőltetéssel lehet keresztülvinni s ez viszont a harcoképesség rovására esik. Ebből következik aztán az a legnagyobb baj, hogy a tulságosan igénybe vett emberekkel a végb helyén a várt eredmény a legtöbb esetben képtelenség.

A tűzoltóparancsnökság szerint nagyon kívánatos, hogy a védekezés egyik legfontosabb tényezője: a vízszerezés kiegészítést nyerjen. Az utcai hidrások száma elégséges ugyan, de a vízmennyiség nem elég nagy. Javasolja a tűzoltóság, hogy a Dunán egy hajóra szerelt gőzfejlesztőt állítsanak. Ennek a segélyével, a Duna mindkét partján erőlyes védekezést lehet kiejteni. Ilyen berendezkedés Konstantinápolyban, Londonban, Párisban és Amerika nagyobb folyómenti városában is van. Kéri a tűzoltóparancsnökság a tanácsot, hogy:

1. a tiszti létszámot négygyel emeljük ízl s szerzenek egy gyakorló-mestert és egy írnokei állást; 2. a legénység létszámát a szükségéig képest szaporítsák. Erre nézve külön kimutatást ad a tűzoltóparancsnökság s ez szerint szükséges: egy új gyakorló-mester, egy lögépgész, két gépgész, tizenegy örpáncos, tizenegy csővezető és kétszáz tűzoltó. Ezenkívül szükséges 52 kocsi; 3. a kocsikat sorozzák be

a tüzoltó-állományba; 4. a javadalmazásokat rendezék méltányosan; 5. mondják ki a tüzoltó-legénység nyugdíj-jogosultságát s alakítsanak rájuk névze külön nyugdíj-szabályzatot; 6. megállapítják a szolgálati idő oltatán beosztása, hogy a személyzet kellő szabad időben részesülhessen; 7. szabályozzassék a csapatnak baleset ellen való biztosítása; 8. tüzoltói szolgálatban eltöltött 10 év után, az illető a fővárosi szolgálat állások betöltésénél előnyben részesüljön; 9. annak a jellegnek a törvénybe iktatását, hogy a tüzoltó-szolgálati hatóságok közegyek; 10. végül az őrség megerősítését, az egyes őrségek előszerző elhelyezését, átalakítását, új eszközök beszerzését s az említett hajó-gőzvezekendő állandó készenléte helyezését.

Míndezeknek a foganatosítása, a tüzoltó-parancsnokság javaslata szerint, két év alatt mehetne végbe akként, hogy 1904. évi január havában a létszám 2 tiszt állással, 50 emberrel, nyolc kocsisal és három pár lóval emellett. Aztán a központi városában tervezett belvárosi őrség berendezésénél egyidejűleg másik két tiszt állásnak a szervezése következik, újabb 50 legénnyel, 14 kocsisal és öt pár lóval. Időközben a kezelő-tiszt és irnoki állások is betöltendőek lennének.

(*) **A rendkívüli közgyűlések összehívása.** A főváros közgyűlése tudvalevőleg azt a határozatot hozta, hogy a rendkívüli közgyűlést annyiszor lehet tartani, a hánysszal azt a rendes közgyűlés elrendeli vagy ahánysszal 40 bizottsági tag irásban kéri. A belügyminiszter ezt a határozatot, mint amely a főváros ügyviteli szabályzatába iktózik jóvá nem hagyta. A tanács e leiratot oly javaslattal ferjesztí a november 4-én tartandó közgyűlés elé, hogy azt vegye tudomásul. E határozat ellen azonban a tanács négy tagja: *Dang György*, dr. *Vassilievits János*, dr. *Bárczy István* és *Faller Ferenc* tanácsnokok különvéleményt jelentettek be. A belügyminiszter feljegyzésével szemben természetesen kiintették külön véleményükben hogy a törvénynek olyan magyarázata, mintha a közgyűlés idejét csak a főpolgármester állapíthatná meg, helyes nem lehet, mert a kérdéses szakasz a közgyűlés jogát nem korlátozza, nem szorítja csak a rendes közgyűlésekre, mert egyáltalán közgyűlésekről van ott szó. A legfontosabb azonban az, hogy a kérdéses belügyminiszteri leirat tudomásulvételével a törvényhatósági bizottság feladná a törvényben biztosított azt a jogát, hogy a közgyűlések összehívásának idejéről szabadon rendelkezessék. Ez alaponk kéri a közgyűlést határozatnak újból való kimondását és fölterjesztését.

(*) **A főváros évkönyve.** A főváros évkönyvének szerkesztése dolgában *Halmos János* polgármester körlevelet bocsátott ki. A körlevelében azt írja a polgármester, hogy szükséges, hogy a polgárok számariból összelejtődött, üntudattal, előkelők és akaratlalt bíró főváros, valamint a súlyos felelősséggel cselekvő nagy hivatali szervezet időnkint önmagára eszméjében, sokirányú tevékenységének eredményeit egysebbe foglalja, azok egyetemét áttekintse, s a múltak alapján megszabja az irányt, amely felé a jövőben haladnia kell, s a programot, amely szerint fejlődnie kell, hogy a közérdeket mennél jobban szolgálja. Ennek a tanulságos visszapillantásnak eszköze az évkönyv. Az évkönyv a közigazgatás 1902-évről fog szólni. Ezen év nevezetesebb változásait, mozzanatait s ezek számadatait az illetékes előki és tanácsosi ügyosztályok, valamint a kerületi előjáróságok és a szakhivatalok szolgáltatják meg február elsőjéig. A begyűlt anyagból *Wildner Ödön* fogalmazó szerkeszti meg az évkönyvet. Az évkönyv nem lesz merő statisztikai adat, hanem kiterjeszkedik majd az egyes nevezetes mozzanatok elzáményeinek tömör történetére is.

(*) **Skállítás a szegényház részére.** A szegényház részére jövő esztendőre szükséges kenyér és zsemlyeszállítására a múlt héten volt az árlejtés. Hét ajánlat érkezett be s ezeket kiadták a számvonóság, összehasonlított számítás megtelevé végett. Az eredményt ma délelőtti hirdette ki *Horváth János* tanácsos mint a közjótékonykassági ügyosztály vezetője s e szerint azt az ajánlatot fogadta el a bizottság, amely szerint a kenyér kilogrammját a vállalkozó 20-4 fillérért, a zsemlyét 25 fillérért adja.

(*) **A kórházak élelmezése.** A tanácsnak az ellen a határozata ellen, hogy a kórházak élelmezésére kihirdetett pályázat alapján beérkezett ajánlatok egyikét sem fogadja el, hanem új árlejtés hirdetését határozta el az ajánlattevők közül négyen föllebbezést jelentettek be a közgyűléshez. A tanács ezzel holnap foglalkozik, hogy az ügy a szerdai közgyűlés elé kerülhessen.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Nemzeti Színház.** A hétfői klasszikus előadások ciklusában ma *Hamlet* került színre teljesen megtelt nézőtér előtt. Az előadásnak sok érdekes részlete volt, sőt némely jelenetben a színészek játéka magas színvonalra emelkedett. *Mihályfi* Hamletjén meglátszik a folytonos studium hatása. Ennél nagyobb és nehezebb földalattal színész nem bírközhatik meg. Ezzel szemben az erők maximális fölöközására van szükség. *Mihályfi* érzi a földalattal nagyságát és megfeszített becsapással mindent fölhasznál, mindent magasabb hatványra emel, ami benne alakított talentum. Ettől a nemes nagy törekvéstől nem tagadhatjuk meg tisztelettel parócsult szimpátiánkat. A

visszajáró lélek szomorú és méltóságos hangját kevés színész találja el jobban, mint *Molnár László*, *Szacsay* megfelelő *Claudius* és *Jászai Mari*, mint *Gertrud* királyné tökéletes. *Vízvári* visszavetve *Polónius* szerepét és éret, mindinkább tisztuló humorával skakespóri tartalmat öntött belé. *Laertes* gavallér-voltát *Pethes* jól kiemelte, de *Polónius* fiának a tomboló hevességét nem érezte velünk.

** **Vígyszínház.** *Gavault* és *Charvay* bohózata, *A csodagyermek*, meghozta a *Vígyszínház*nak azt a sikert, amelynek jótárságát már a bemutató estén meglehetősen jósolni. Vasárnap is, hétfőn is kitétték a pénztárra a felirát, amely az összes jegyek elkeltét hirdette. *Hegedűs* az egyik legszebb művészi diadalát érte el a darabban. Hasonlóképpen *Góth*, aki mindig "besületesen" hazudik. *Szerényi* a *curateur en ventril* már megjelenésével is nagy derűtséget kelt. *Varsányi Irén*, *Harasztai Hermin*, *Kész Rézsi* fényes öltözékei kiváltképpen a hölgyvilágot érdeklik. *A csodagyermek* a hét minden estéjén színre kerül.

** **Népszínház.** *A Vándorlegény* holnapki előadásán annyiban esik változás, hogy a harmadik felvonásban *Kovács Mihály* aktuális kuplékat fog énekelni. Különböző változatlanul *Hegyi Aranka*, *Komlósi Emma*, *Rédei Szidi*, *Solymosi* és *Kiss Mihály* játszzák a többi főszerepet.

** **Magyar művésznők hangversenye Londonban.** A londoni St. James Hall dobogóján tegnap jelent meg először magyar művésznő. *Kelen Ida* és *Hollóssy Kornélia*, a nálunk jól ismert zongoraművésznők adták első hangversenyüket az angol metropolisban két zongorán, amely Londonban ujdonságként szerepelt. A műsor *Bach*, *Scarlatti*, *Brahms*, *Chopin*, *Strauss* és *Liszt* műveiből úgyesen volt összeválogatva. A műsor közül különösen *Brahms* *Wiegenlied* intermezzoja és *Strauss* *Valse Capriceja* után zngolt az elismerő tapsvihar. A művésznők néhány magyar dallal halálták meg a közönség rokonszenvét. A londoni újságok elismeréssel nyilatkoznak a két magyar művésznő sikeréről.

** **Új Jókai-darab.** Az idei színházi évadnak, mint értesülünk, egy új *Jókai*-darab lesz az érdekesége. A koszosor irónak egyik legnépszerűbb regényét, *Az új földesurat*, dramatiszálta *Kövesi Albert*, aki már több darabjait aratót nagy sikert s a darabot a napokban adta át olvasás végett *Jókainak*. Az új *Jókai*-darab a *Nemzeti Színház* műsorára van szánva.

** **Hangversenyek.** *Sauer* Emil zongoraművésze jelenleg Angolországban van köruton és nagy sikereket arat művészi játékával. Budapesti zangoraszteleye szerdán, november 11-én lesz a *Vigadó* nagytérmeben, mely alkalommal a következő műveket adja elő: *Liszt* *Szonáta*, *Mendelssohn* *Preliudium*, *Schubert* *Impromptu*, *Brahms* *Scherzo*, *Sauer* *Új Szonáta*, *Chopin* *Polonaise Fis-moll*, *Betruine Cis-moll*, *Keringó*, 42. mii. *Liszt*-*Mendelssohn* *Auf Flügeln des Gesanges*, *Liszt* *Gnomenseigen* és *Mazsepá*. *Jegyek* a *Harmonia* zenemű- és zongorakereskedésben, *Váci-utca* 20. sz. kaphatók.

Burmester Willy hegedűművész hangversenye kedden, november 17-én lesz a fővárosi *Vigadó* nagytérmeben. A genialis művész ezen az estén *Beethoven*, *Brahms*, *Wieniavski*, *Paganini*, *Bruch* stb. szerző legkiválóbb műveit adja elő. *Jegyek* erre a rendkívüli érdekes hangversenyre a *Harmonia* zenemű- és zongorakereskedésben kaphatók.

Bonci dalestélye iránt, mely hétfőn, november 9-ikén lesz a *Vigadó* nagytérmeben, a legnagyobb érdeklődés nyilvánul. *Bonci* műsora érdekes és változatos. A művész *Glück*, *Spaggiare* *amatie-áriát*, *Caccini*, *Amarillo* és *Giordano* *Caromibis*, *Amadei*, *Stornello* *dalokat* és *Verdi* *romancát* *Aidából* és *Goldmark* *Sába királynőjéből* egy áriát fog énekelni. Közreműködik még *Maximovits* *Szilárdné*, ki *Chopin* *Fis-moll* ábrándját *Liszt* *Polonaisjét* és *Campanelláját* zongorán előadja. *Jegyek* a *Harmonia* zenemű- és zongorakereskedésben kaphatók.

** **Egyfelvonásos népszínművek.** *Verő György*, a *Szultán* kiváló szerzője, három egyfelvonásos népszínművet írt, melyek főszerepeit *Blaha* *Lujzának* szánja. A nagy művésznő a *Népszínházban* fog *Verő* kis darabjaiban vendégszerezpeleni.

** **Az asszonyregiment Liposében.** *Lipcséből* jelentik *Rajna* *Ferenc* és *Rosenneig* *Vilmos* *Asszonyregimentjének* tegnapi első előadása alkalmával az itteni *Central-Theaterben* szenzációs sikere volt. A főszereplő *Barry-Milla* nagy hatással játszottja a főszerepet. Mellette feltesztet ke tett egy magyar komikus *Moray* és *Luncker*, az ismert bécsi komikus. A szereplőket tizenkétszer hívták ki a lámpák elé.

** **A Magyar Színház ujdonsága.** *A Magyar Színház* erősen készül legközelebbi ujdonságára. *A kis kofa* című operettre, melynek zenéjét *Stojanovits* *Jenő* szövegkönyvét *Falk* *Rikárd* írta. Az ujdonság, értesülésként szerint, e hónap második felében kerül bemutatásra.

** **A Tarka Színház pályázata.** *A Tarka Színház* új pályázatának benyújtási határidejét december 15-ikéig hosszabbította meg az igazgatóság. Az egyfelvonásos bohózatok és vígjátékok jellegű levéllel nyújthatók be az igazgatóságnál. A 200 koronás pályadíjat 1904. január 15-ikén adják ki. — *A Tarka Színház* műsorán elsöje óta egy új, kitűnő egyfelvonásos váltotta fel *A kapitány ur* című darabot, mely

óriási sikert ért el. A legközelebbi ujdonság dr. *Lévai Dezso* *Carion emberek* című kitűnő bohózata lesz. Az ezt követő darab *Gorkij* *Maxim* egyik dramatiszált regénye.

** **As Uránia-Színház bemutatója.** Holnap, kedden este lesz *Ráth István* *As ifjúi nap országa* című művének bemutatója. A színház fényes kiállításal hozza színre a darabot s különösen a szemléltető és érdekes mozgófényképre fordít gondot. Maguk a mozgófényképek az előadás tartamából negyven percet vesznek igénybe.

MŰVÉSZET

□ **A Műosarnok téli tárlata.** A rendezés alatt álló téli kiállításon teljes számban jelennek meg a magyar életképesteők. Nagyobb kollektciókkal vesznek részt a következő művészek: *Basch Gyula*, *Bihari Sándor*, *Csók István*, *Fényes Adolf*, *Grünwald Béla*, *Inocent Ferenc*, *Jendrassik Jenő*, *Kaoziány Ödön*, *Karlovsky Bertalan*, *Knopp Imre*, *Kosztá József*, *Kriesch Aladár*, *Kunfi Lajos*, *Lotz Károly*, *Magyar-Mannheimer Gusztáv*, *Margittay Tibamér*, *Márk Lajos*, *Nyilassy Sándor*, *Paczka Ferenc*, *Pap Henrik*, *Patakya László*, *Pálya Celestin*, *Peske Géza*, *Perlmutter Isák*, *Poll Hugó*, *Reinhard Károly*, *Réti István*, *Spanyik Kornél*, *Skutecky Döme*, *Szenes Fülöp*, *Stettka Gyula*, *Thorma János*, *Tolnay Ákos*, *Tornay Gyula*, *Vajda Zsigmond*, *Vaslagh Géza*, *Vaszary János*, *Zemplény Tyadar*, *Ziegler Károly* és *Zombory Lajos*. A főntemlített művészek közül mindegyiknek művészi munkásságát legalább három négy műtárgy képviseli. De ezen kívül is nagyon sokan fognak szerepelni a téli tárlaton egy vagy két képpel. Hogy egyeseket ne említsünk: *Katona Sándor*, *Mednyánszky László*, *Neogrady*, *Tölggyessy*, *Ujváry*, a régiek közül *Böhm Pál* és *Madarász Viktor*. Végül a szobrászok közül: *ösv. Fadrusz Jánosné*, *Markup Béla*, *Strobl Alajos*, *Szirmai Teles*, ifjabb *Vastagh György*.

□ **A Kassai Múzeum kiállítása.** A gróf *Andrássy* *Dénes* által néhány hónap előtt és a legutóbbi napok folyamán a *Kassai Múzeum* részére ajándékozott műtárgyak sorozatának 360 darabjából *Mihályi* *József* miniszteri biztos ideiglenes kiállítást rendezett a Kassai Múzeumban. A kiállított műtárgyak sorában zománc estésű képekkel gazdagon díszített ó-bécsi, meissenli és berlini porcellánok, bolicsi és más magyar fajánszok, domborművekkel ékesített *Wedgwood*-edények, kőszőrült és aranyozott kristályüvegből való ivó készletek, arany, ezüst, bronzpénzek és emlékérmek, olajfestmények, a *deroni* vagyárbán öntött domborműves plakketták, egy régi perzsa szőnyeg, a *Bauer* *József* debreczeni órásmester által remekbe készített álló óra, fegyverek s egyéb ritka műbesű tárgyak foglaltatnak. A sorozatban a legbeesesebb darabot egy XVII. századbeli kazetta képezi. A kiállított tárgyakon kívül a gróf, aki a kassai múzeumot szép feladatában lelke egész melegével támogatja a múzeumnak még sok könyvet, térképet s nagy művészi becsű rézmetszeteket is ajándékozott, sajnos azonban, hogy ez utóbbiakat még csak ideiglenesen sem lehetett kiállítani, mert a múzeumban már nincsen elegendő hely. A kiállítást szombaton nyitották meg.

SPORT

* **Foxterrier- és tacskó-verseny.** Az Országos Vadász-Szövetség és foxterrier- és tacskó-klub által november 14- és 15-én *Andrássy-ut* 127. sz. a rendezendő foxterrier- és tacskó-kotorek-verseny iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik. Az előmunkálatok vezetésé *Parthay Géza* igazgatóra és *Rötmejer* titkára bízták. Felvilágosítással szolgál és bejelentéseket november 10-éig meg elfogad: az Országos Vadász-Szövetség Budapest, *Rottenbiller-utca* 80.

* **Torna-verseny.** A Nemzeti torna-egylet november 7-én este 7 órakor saját helyiségében (*Szentkirályi-utca* 26.) házversenyt rendez.

* **A vivás élmélete.** *Báró Chappon* *Samu* komlozvári egyetemi vívómester előfizetést hirdet a *nemes vivás művészetének élmélete* és *párbaj-szabályai* című könyvének második kiadására. A könyv előfizetési ára két korona, bolti ára három korona.

* **A bécsi pótmeeing.** Holnap kezdődik *Bécsben* a négynapos pótmeeing. A meeing egyes versenyei nem lesznek valami érdekesek, mert pótmeeingnek csak pótmeeingek járják. Az első napra jelöltjeink:

- I. *Békás — Prima II.*
- II. *Nugomoor — Herzog ist.*
- III. *Takaros — Tepla.*
- IV. *Futótüz — Paprika.*
- V. *Bedacht — Maros.*
- VI. *Sphinx — Vadonc.*
- VII. *Zarina — Faincant.*

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A fejfűggesztett bíró. Temesvárról táviratkozzák: Csizsar Béla törvényszéki bíró, kit hivatalától fejfűggesztettek, mert ismeretlen jogosultak bírói léteit szabályellenesen kezelték, ma a kiállott igazságok folytán szőlőtés érte s most nagybeteg lenekszik.

§§ A kispesti hitvesgyilkosság. Katona Imre kispesti baromfikereskedő pár év óta folytonosan civódásban élt a feleségével, Restinger Erzsébettel, aki könnyelmű természetű pazarló és családját elhanyagoló asszony volt. A házastársak közötti viszály annyira elmérgesedett, hogy 1902. július 31-én a férj már baltával támadt a feleségére, akit fértelen sulyosan meg is sértett. De ez a brutális sem tudta az asszonyt észre téríteni. Ez év július 14-én este az asszony ismét elment mulatni a kórsmába, ahonnan csak éjféltáiban került haza. Ekkor a férj egy sulyos vasdoronggal egy fejbe ütötte kétszer feleségét, hogy egy pár perc múlva meghalt. A gyilkosság elkövetése után Katona Imre magához vette az asszony pénztárcáját s bejött a lóvárosba mulatni. Itt fogták el a rendőrök másnap.

A pestvidéki törvényszék esküdtbírócsága ma vonta felelősségre Katona Imrét szándékos emberölés büntetéseért. A tárgyaláson, melyen Verebely Ignác táblai bíró elnökölt, a vádat dr. Bíró Kálmán királyi ügyész képviselte, a vádlottat dr. Feigelsberg Viktor védte. Katona Imre beismerte, hogy megölte léha étemődiárát a feleségét csak azt tagadta, hogy az szándéka lett volna tenni. O csak megfenyítési akarta az asszonyt újból, mint már egyszer tette a baltával. A délutáni tárgyaláson a tanúk kihallgatására került a sor. A tanúk mindannyian a vádlott avarra vallottak elmondva, hogy Katona Imréné minden iszákos, kicsapongó természetű nő volt. Esti 7 órák a bióttóság a tárgyalás folytatását hónap délelőttre halasztotta el, amikor az utolsó tanúnak a vádlott leányának kihallgatásával kezd meg a törvényszék a tárgyalást.

§§ Pör Mattasios-Keglevich Géza ellen. Bécsből jelentik: Ziegler Mária, egy százados özvegye, 7440 korona erejéig pört indított Mattasios-Keglevich Géza és anyja, gróf Keglevich Annáné ellen. A pör folyamán valószínűleg újra szőnyegre kerül Lujza közbüri hercegnő ügye.

§§ Egy diurnista üzemel. Nagy felűnést keltett két évvel ezelőtt a budapesti büntető járásbíró-ságról, hogy Szabó István, aki kezeli a minőségben dr. Kúrti József büntető albró mellé volt beosztva. Kürti bíró névalírását hamisítva a járásbírósi letehtivatalból felvette az értekesebb letehtárgyakat. A büntető járásbírósg akkori vezetőjének, dr. Haupt Albert ítélőtáblai bírónak feljelentésére a rendőrség letartóztatta a szélhámos diurnistát. A megindított bünyvizsgálat során kiderült, hogy Szabó István leteht egyéb bünyök is nyomják. Mint katona ugyanis a hadkiegészítő parancsnokság irodájában volt alkalmazva, itt azután egy-két forintért szivesen megtette a hozzáforduló önkéntes-jelölteket, akik mindenáron szolgámi akartak, hogy orvosi vizsgálat mellőzésevel besorozta őket, vagyis hogy meghamisította a sorozási lajstromokat és ezekben az illetek neveit úgy tűntette ki, mintha az orvosi vizsgálat után szolgálatra alkalmasoknak találtak volna. A katonai hatóság ezekre az ilizelmekre csak akkor jött rá, mikor Szabó István már átlépett a polgári éltbe. Hiába adtak ki ellene köröző levelet, Szabót, aki ezalatt a büntetőjárásbírósg kezelő irodájában dolgozott; nem tudták kézrekeríteni. A büntetőtörvényszék mindezen ilizelmekért egyéni börtövre ítélte Szabó Istvánt. Kevésse ezen ítélet jogerőre emelkedése után Szabó Istvánra, aki jelenleg fogva van újabb bünyök derűnek ki. Rájöttek ugyanis a büntetőjárásbírósgnál, hogy Szabó az ügyfelek nevet hamisítva, több értéktárgyat szedett fel a letehtivatalból s ezen tárgyakra vonatkozó ügyiratokat egyszerűen elégette, hogy bünyök ilizelmeit eltitkolja. Ezért került ma újból a büntetőtörvényszék elé, amely aztán dr. Keserű királyi ügyész vádjára közokirathamisítás büntetéseért újabb 8 hónapi börtövre ítélte. A vádlott felebbezett.

Nyitnér.

Felhaborított az a kitesnylés, melylyel a nátháról és hűlésről beszélni szokás. — Vannak emberek, kiknél a nátha sulyos hurutot vont maga után, amely kedvezőtlen esetben életveszélyes komplikációkra vezet. E miatt még a legkisebb náthát is mindjárt az első napról fogja gyógyszeres kezeléssel. Erre legalkalmasabb a Forman, egy orvosiilag eszményi náthaelenes szernek mondott készítménye, melthonnak elhormethylnaetherje, kőmnyű náthánál a Forman-Kőmnyű alkalmazandó, adagja 40 fillér. Erőse náthánál, orvosi renfiller. Erőse náthánál, orvosi renfiller. Erőse náthánál, orvosi renfiller.

Dr. CSILLAG J.

bőrgyógyász

1903. november 1-től lakik:

VII., Erzsébet-körut 54. szám, földszint.

(Az e rovat alatt közlőtteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Annuitásos Kölcsönök

60 egyenlő, tőkét és kamatot magában foglaló havi részletben való visszafizetésre kaphatók:

a Hazai Leszámitoló és Takarék-Szövetkezetenél

Budapest VI., Andrásy-ut 47. sz.

Előnyök: Nincs kamat és betételezési Késztetés átírásztás bármikor utánfizetés nélkül! Egyenletes fizetési kötelezettség! Kamatt megtakarítás!

Fájdalommal telt szívvel tudjuk szeretett jó ferjemnek, illetve fátjának, nagyfátjának, dédatjának és bátjának

budai

Goldberger Jakab

urnak

életének 75. évében Bécsben történt gyászos elhunytát.

A megboldogult hűlt tetemei f. hó 3-án d. e. 10 órákor fognak a gyászházból Wien, I., Schottenring 15. örök nyugalomra kíséreltni és a családi sírboitban elhelyeztetni.

budai Goldberger Amália, szül. Hollitscher

mint neje.

Aub Róza, szül. budai Goldberger

mint leánya.

Aub Dávid, veje.

budai Goldberger Zsófia, szül. Haas, meny.

Taussig Ödön, Taussig Margit, szül. Aub,

budai Goldberger Armin, Aub Edgar unokák.

Taussig Nari és Rudolf, dédunokák.

Hirscher Zsófia, szül. budai Goldberger,

budai Goldberger Frigyes, budai Goldberger

Manó, budai Goldberger Henrik, testvérei.

Wien, 1903. november 1-én.

Minden küllön értesítés helyett.

Goldberger Sam. F. és Fiai cég mély fájdalommal tudatja

budai

Goldberger Jakab

urnak, a cég beltaçjának f. hó 1-én Bécsben történt gyászos elhunytát.

A megboldogult számos évüzeden át folytatta áldásdus működését és emlékeit kegyelettel fogjuk megörizni. Temetése folyó hó 3-án Bécsben fog megtörténni.

Legyen áldott emléke.

TÁVIRATOK

Bécs, november 2. Gróf Szécsen vatikáni osztrák-magyar nagykövét szabadságáról é hónap 8-án tér vissza állomáshelyére. Visszahívásának ideje még nincs meghatározva. Lehet, hogy még hónapokig ő fogja képviselni Ausztria-Magyarországot a Vatikánnál.

Wildpark, november 2. Vilmos császár este 9^{1/2} órákor Hamburgba utazott,

Peking, november 2. Hir szerint az oroszok a mukdeni kerület határkormányzóját mukdeni palotájában ellopták.

Bülów pohárköszönetje.

Berlin, november 2. A dr. Köch a birodalmi bank igazgatóság elnöke 50 éves szolgálati jubileuma alkalmából ma rendezett lakomán gróf Bülów birodalmi kancellár beszédet mondott, melyben kifejtette,

hogy a kormány szivesen ragadta meg az alkalmát, hogy ünnepelje ama kiváló férfú jubileumát, akinek élete munkája a német pénzforgalom szívében folyt le.

Minden kicsinylő teóriát kigonyolva, a mi népünk egészében nem egy válság ellenére mind szélesebb rétegekben oly életkörülményeknek örvend, amilyen a multban a nemzet nagy tömegének sohasem volt megadva. Az erőket ehhez a felvirágáshoz Németország nagyállami alakulatából nyerte abból a külső és belső biztosságából, melyet a birodalom magával hozott. Nem külső diszként és kiállítási tárgyként, melyet tetszés szerint bírnak, vagy nem, nem is csupán egy idealisztikus küldetés megvalósításaként, hanem „conditio sine qua non”-ként Németország jövőjére nézve tiszteljük mi is az 1871. január 18-án megújított koronát. Nem csupán a politikai és nemzeti egység, hanem népünk anvagi jóléte is a német császársághoz és a Hohenzollernekhez van fűzve. Emlékezzünk meg ezen az ünnepen is elsősorban arról a férfúról, aki éber lélekkel és fenkött gondolkodással örökösök a nemzetet sorsa felett, aki éppen legutóbb, midőn házáinak tulajdonos, a birodalom határain túlterjedő terveket kidolgoztottak, azt írta nekem: Én és fiam a német népei vagyunk. O felsőre a császár és király éljen! (Blékn, házzantartó teizsés.) A zenekar a nemzeti himnusz játszoita.

Belga üvegtrust.

Köln, november 2. A *Kölnische Zeitung*nak jelentik Charieroyból a belga üvegtrust megalakulására vonatkozólag. A belga üvegyártóuladonokok elhatározása egy amerikai csoportnak két év előtt tett azon indítványból indult ki, mely szerint egy átlag összegért az összes belga üvegyártókat át kell venni és a belga gyárosoknak meg kell engedni az új válatalon való részesedést. Ezáltal a belga gyárosok elhatározták, hogy, az amerikai gyárosok kizárásával, egyelőre hat évre egy választmányra bízzák az eladási árak megállapítását és a rendelések elosztását. Ha ezen eljárás eredményesnek bizonyul, akkor az üvegyárosok szövetsége 60 millió alaptőkájű társaságot létesít, melynek egy része felosztatik a szövetség tagjai között, a másik rész pedig üzleti tőkélű fog szolgálni. A szövetség a válatmány feltételeinek aláveti magát úgy az eladási árak, valamint a nyerstermek beszerzési árát és a munkabérek megállapítását illetőleg. A szövetezés szabványait ez értelemben egyetlen gyár kivételével valamennyien helyeselték. Más iparágakban övnek attól, hogy ezen trusttervvel szemben nagy reményeket tápláljanak, mert úgy, mint eddig, ezután is befolyásolni fogják az eladási árakat a francia, angol, olasz és amerikai versenytársak.

Francia munkások akciója.

Páris, november 2. A város küllönbözű részein gyűléseket tartanak az állasközvetítő-intézetek ügyében. A rendőrség messzemenő intézkedéseket tett a rend biztosítására. — A péksegédek ma délelőtt a munkástözséden látogatott gyűlést tartottak, hogy az állasközvetítő hivatalok megszüntetését követeljék. A munkástözséde bejárót erős rendőrsapalok őrizték. A gyűlés két kiküldöttet menesztett Combes miniszterelnökhez, hogy felvilágosítást kérjenek a megtett rendkívüli intézkedéseket illetőleg. A miniszterelnök nem fogadta a delegáltakat. A gyűlés minden zavaró esemény nélkül folyt le.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 2. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladottot buza, tiszavidéki: 8.30—8.75 K. marosi 8.25—8.50 K., bánáti 7.75—8.30 K., rozs, tótfelvidéki: 6.75—6.9 K., pestvidéki 6.55—6.85 K., árpa, morvaországi: 7.20—8.50 K., marchfeldi: 6.50—7.35, bécsvidéki: 6.70—7.50 K., tengeri: régi 6.50—7.70, új 5.45—5.70 K., zab: 5.65—6.15 K., válogatott 6.65 K.

New-York, november 2. (Terményárasok.) (Zárlat.) Gyapot: New-Yorkban helyben 10.50 (10.60), Nov.-re 10.19 (—), Február 10.29 (—), — New-Orleansban helyben 10.— (10.1/4), — Petroleum: Stand white New-Yorkban 9.30 (9.30), Stand white Philadelphiamban 9.25 (9.25), Refined in Cases 12.— (12.—), Credit Balances at Oil City 1.77 (1.77), — Zeir: Western steam 7.25 (7.20), Rohe és Brothers 7.55 (7.40), — Tengeri irányzata állandó, — Decembrisre 50.1/2 (50.1/2) — Márc-ra — (50.1/2), — Májusra 49.1/2 (49.—), — Baza irányzata állandó, — Piros ősz helyben 83.— (87.1/2), — Dec.-re 87.— (87.1/2), — Márc-ra — (—), — Májusra 88.1/2 (83.1/2), — Juliusra — (—), — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2), — Kávé: fair Rio 7. sz. 6.1/2 (6.1/2), — Nov.-re 5.45 (0.—), Február 5.80 (0.—), — Liszt: Spring Wheat celtars 3.70 (3.70), Cukor: (8.1/2—3.1/2), Ón: 25.75—23.20 (25.62—25.87), Riz: 14.— (14.—), (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 2. (Terményárasok.) (Zárlat.) Baza irányzata állandó, Dec.-re 80.1/2 (80.1/2), Márciusra — (—), — Tengeri irányzata állandó, Decembrisre 44.1/2 (—), — Zeir: Január 6.87 (—), Májusra 6.92 (0.—), — Sealoma snort clear 7.37 (7.50), — Sertészs: Január 11.30 (—), — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

A temető csalogánya.

(Morris Rosenfeld.)

Ama sötét hegyek között,
Elrejtve mély völgy ölen,
Ott egy régi temető van:
Sir van benne számtalan.

Régi sírok, néma kövek,
Mohlepettek, roskádók.
Csönd. Halottak birodalmát
Minden ember kerüli.

Száraz, kopár, öreg fűvek
Szomorúan hajlanak,
Kisértesen éji árnyak
Amint állnak álmodón.

Halga! mostan halk sírások,
Csendűnek lágy dallamok,
Csodabájos éneket zeng
Temetői csalogány,

Enyhe, fájó melódiák,
Ágról-ágra szállanak.
Sírja néma álmodóknak
Sírban termelt dalait.

Lágy akkordok hogy remegnek
Süppedő sírok között!
Már szebb helyet mégse választ
Csak a csöndes temetőt.

Nem zeng tavasz pompájáról,
Nem az égnek csillagáról
Igaz költő éneke —
Sem erdőkről, folyamokról,
Gazdagságról, oldagságról, —
Sírok közt sír éneke.

Nyomort lát ő, bús fájdalomat,
Hord szívében mély sírulat,
Rejtett sebet, vérezőt;
Elsírta éltünk gyászát,
Álmok, vágyak hervadását:
Egész világtemetőt.

Kiss Arnold.

† **Krivácsy Összeesküvése.** *Krivácsy József* a vitéz negyvennyolcas honvédezered, akinek ma volt a temetése, 1851-ben felségárulása bűvéregett Komárommegyében gazdákkodott egy kis birtokon Krivácsy, amikor 1851 nyarán *May János*, volt honvéd tüzérhadnagy, mint Kossuth Lajos emissziarius Bécsbe ment, hogy úgy ott, mint Magyarországon új forradalomra ösztökélje az elégedetleneket. Bécsben, amely akkor ostrom-állapotban volt, sűrűn érintkezett *Bezard Cézár*, baranyavármegyei származású, fiatal technikai tanárral, aki szintén honvédtiszt volt.

Az volt a tervük, hogy a fiatal professzor a műegyetemi hallgatók közt kezdi meg a toborzást s *May Jánossal* karöltve szervezi a magyar és más országokbeli általános fölkelést, s amíg a fölkelés kitör, pontos áttekintést szereznek a birodalmi székváros katonai védelmi eszközeiről s a Budapesten épített erődítményekről, végül a helyőrség állapotáról. *May* több ízben előkereste Pesten *Jubál Károlyt*, aki a Kossuth-fűk nevelője volt s azon tanakodtak, mint lehetne Komáromot ha'almukba keríteni. Elhatározták, hogy nagyszabású guerilla-háborút kezdenek, amelynek élén *Noszlopy Gáspár* fog állni, akit *Róza Sándor* és *Macsa György* vezérése alatt nagyszámú szegénylegény fog támogatni. Eszükbe jutott a nyakas *Krivácsy is*. Főlölták Bécsbe, de akorra már a bécsi rendőrség mindenről tudott. Egy *Gabienz Rudolf* nevű talat technikus volt a besugó. Az összeesküvőknek minden lépését figyelemmel kísérte a rendőrség s később valamennyit elfogta. *May*, akiből kizárással akarják kicsikarni társai nevét, egy tortura után, valamelyik őrtől gyújtót kapott s meggyújtván szalmazsákját, elpusztult a börtönben. A vádlottak közül *Bezard Cézár*, *Zabolay Károlyt* és *Krivácsy Józsefet* közt általi halálra, *Bobory Károlyt* tizenötévi, *Csányi Dánielt* tizenkétévi és *Márkus Lászlót* nyolcévi sulyos sánccmunkára ítélték. A három halálos ítéletből csak egyet hajtottak végre, a *Krivácsy* halálos ítéletét tízevi, *Zabolayt* huszévi sánccfogságra változtatta a haditörvényszék.

† **Az angol etikett furcsaságai.** Hat pence-ért bármely londoni könyvkereskedésben kapható egy füzet, amely az angolok életmódját ismerteti s így csekély 60 fillérért rövid idő alatt bármely idegen elsajátíthatja a *comme il faut* gentleman avagy lady modorát. Am vannak az angol etiketnek más hajtásai is, amelyek az angol nép természetéből folynak s amelyeknek leírását semmiéle könyvben nem találjuk, de annál érdekesebbek, kezdjük a parlamenten. A mindennapi életben azért emelünk kalapot, hogy ezáltal tiszteletünket külsőleg nyilvánítsuk. A Westminster-palotában ezzel szemben a fejűkön kell hagyniok a honatyáknak ölséges cölinderkalapjukat. Amikor pár évvel ezelőt *Keir Hardy* munkásképviselet nem cölinderben, hanem utispakában jelent meg, a megbotránkosásnak nem volt vége-hossza. Megsértette a parlament legszentebb hagyományát s néhány héten át mint egy ujjfa *Cromwell-t* le képmorbólt tekintették. *Lord Randolph Churchill*, az akkori pénzügyminiszter *Keir Hardy-t Don't care Hardynak* keresztelte el, ami magyarul olyasfélért jelent, hogy *mindenre fűnyűl Hardy*. — A *Funch* című angol élelap gyakran közölte rajzban az *agg Gladstone-t*, amint a miniszteri székben mélyen a szemére húzott cölinderben ül. Azt hitte volna a világ hogy valami világmegváltó eszmék razanak ilyenkor az ősz államférfi ügyében, pedig de hogy!

Cilindere peremének árnyában angyali nyugalommal szunyadt a nagy *Gladstone* amint hogy az alvás a megszokott dolgok közé tartozik az angol parlamentben. Hortyogni azonban nem szabad. — Mint egy tíz esztendővel ezelőt ideig szigorúan tilos volt dohányozni a *Middle Temple* csarnokában, a hol a nagy ügyek jövődől szöveői szoktak volt együtt étkezni. Egy ízben ott reggelizett *Vil. Edvárd király*, aki akkor még walesi herceg volt s mint tudva van, szenvedélyes dohányos. *Edvárd király* nem ismerle a tilalmat és étkezés után rágyújtott egy szivarra. És lám, példáját mindnyájan követték. Azta nagy napokon meg van engedve a dohányzás a *Middle Temple*ben. — Egy másik furcsasága az etiketnek a bajusz-kényszer az angol tisztakarban. A korszakáll nem ismerik és megvetik. — Ugy a bőrén, mint a *City* irodáiban nélkülözhetetlen a cölinder és nagy bünt követne el ez a bürzeügnök, aki *Mammon* szentélyébe sárga cipőben jelenne meg. — A vidéken is vannak olyan szokások, amelyek ellen vétetni nem szabad. *Derbysire*-ben például nem szabad a söröskorsót, ha kiürítete az ember, lefelé fordítva tenni az asztalra, amint azt a londoni angolok celekedni szokták, annak jelül, hogy a korsót nem kell ugra teletölteni. *Derbysire*-ben ez az egész jelenlevő társaság megvetését jelenti s körülbelül azt akarja kifejezni: *nincs egyetlen férfi köztetek!* Egy londoni kérekrőst, aki ezt a szokást nem ismervén, vétett ellene, legnagyobb meglepetésére fölszólította egy farmer, hogy vesse le a kabátját, jöjjön ki az udvarra s ott döNSE el a box a vitás kérdést, hogy ki a legény a gáton?

† **Chamberlain mint kuplénes.** A londoni *Daily Express*, amely nagyon közel vonatkozásban van Chamberlainnel, nagyon felháborodott amiatt, hogy a *The Orchid* című énekes bohózatban *Chester*-ton kereskedelemügyi miniszter *Chamberlain* maszkjában jelenik meg. Az még jól esik ennek a lapnak, hogy a közönség lelkesen megéli *Chamberlain*it, amikor a színpadon megjelenik, de az már sehogy sincs az irányra, hogy ez a *Chamberlain* kuplét is énekel. A vélemények pedig megoszlanak a lap kardoskodásán. Sokan azt tartják, hogy kissé neveltségessé lett, amiért a minisztert ilyen módon még a szelőlőtől is óvja.

† **A gyémántvásárról** Kelet-India eddig három százennyven korona értékű gyémántot szolgáltatott a világnak. *Brazília* gyémánttermése 4—500 millió korona értékű, *Dél-Afrika* 1899-ig 1568 millió korona értékű gyémántot szolgáltatott, tehát többet, mint a többiek együttvéve, A gyémánt súlyát karátok szerinti szabályozzák. Egy karát 205 milligrammot jelent. Minél nagyobb a gyémántkő, értéke annál nagyobb. A tizkarátos gyémánt például százszor nagyobb értékű mint az egykarátos. A gyémánt értékét termé-

REGÉNY

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(11)

— Megbolondultál?
— Ha nem jöss velem, megyek magam.
— Isten legyen segítségére, — mormogott az öreg, amikor látta, hogy szándékomról nem tud lebeszélni.

— Nem kölcsönözhetnél nekem egy erős csónakot?
— Van egy ott, átengedem önnek; hát csak megkockáztathatok egy csónakot, ha ön életét kockáztatja.

Életét kockáztatja! És az öreg komolyan beszélt! Életét kockáztatja! Huszonnégy esztendő korában! Eddig nem gondoltam rá és körültekinték a nélkül, hogy egy szót szoltam volna s néztem *Anselmo* érzéketlen arcát és a fenyegető habokat... De mégsem lehetett többé visszalépnem a nélkül, hogy gyávának és hetvenkedőnek ne látszassam; szilárd léptekkel követtem a vén halászt. És ezuttal a húságnak nagyobb hatása volt, mint a szívemnek, így van ez az emberek legtöbb cselekedeténél.

A nekem szánt csónak nem volt új és a szükségesnél nehezebb és nagyobb.
— Bizza rám magát, a hullámok ezt bizonyosan nem borítják föl; természetesen, ha az én tanácsomra hallgatna, itt maradna; de mint-hogy ragaszkodik hozzá...

— Ugy van, ragaszkodom hozzá...
Anselmo bizonyos gunyos mosolylyal nézett rám, ami arcomba kergette a vért.
Segítettem a vén halásznak a vízbe taszítani a bárkát és beleugrottam, *Anselmo* utánam.

— Te is? — kérdém megindultan; — szegény barátom, mily tévesen ítéletek meg.

— Mert dőre vagy; no hidd, hogy már semmi belátásom sincs...

— Tehát velem jössz?

— Megyek, de nem miattad... sem más miatt... megyek... megyek és tudod-e miért? Mert ezzel a nyomorult csónakkal egy arasznyira sem juthatnál el a parttól; szóval, mert nekéd csak két karod van, míg evező-lapát négy van...

És e szavaknál megragadt egy evező-lapátot, egész erővel a parthoz szorította s a hullámok forgatagába hajtotta a bárkát.

— Isten legyen velük! — kiáltott a vén halás és lekopva süvegét, ismétlé olyan mozdulattal, mely félig bucsu, félig imádság lehetett: — isten legyen velük!

* * *
— Mindenekelőtt, — szólalt meg *Anselmo*, — segítsd kiemelné a kormányrudat, ugyse használhat az nekünk semmit, mert mind a négy evezőlapátunkra szükségünk van s meglátod nem lesz sok.

Mintha meg akarná erősíteni, ebben a pillanatban egy nagy hullám esapódott bárkánk oldalába és egészen a partig hajtott bennünket. *Anselmo* nem izgatta fel; én meg nem állhattam, hogy a part felé tekintsek, amely oly közel volt hozzánk.

— És most a munkára — folytató barátom az ő szokott nyugalmával; — látok ott valami feketét, bizonyára a te signor *Luciano* lélekvesztője. — *Anselmo*, aki erősebb lelkű volt mint én, a fogain keresztül sípjelt adott; én nem éreztem magamban hozzá erőt, hallgattam. Leültünk a két deszkára, én elől, *Anselmo* hátul, a karjainktól és lapátjainktól vartuk üdvünket. Szurkofekete volt az ég, az éj gyorsan leszállt; már el-tűntek szemünk elől a hegyormok; egymásután kigyuladtak a békétűzek a házak fedelét alatt, a szél vadul dühöngött, a hullámok borzasztóan

csapkodták bárkánkat és megtörtök az előreszében; némán eveztünk tovább. Bárán küzdött erőnk, de csekély haszonnal egy idő óta a hullámok ellen; minden lökésre láttam a bárkát elrehabatolni nagy fodrokat visszabagya, melyek a lapátok körül képződtek; de mielőtt karjaink ujjabb megfeszítésének sikerült volna a felénk rohanó víz ellentállását legyőznie, elvesztettük munkánknak csaknem egész nyereségét; közben egy szélrohamba fenyegetően tornyosultak előttünk a hullámok és borzasztó erővel hajtottak vissza bennünket. Aztán a tó sötét tükre a gyér világok reszkető visszénye mellett fölismerhettem a lapátom által képzett utolsó kis fodrokat.

Azért mindig beljebb eveztünk. Miután már harcba mertünk szállni a hullámokkal, megvolt annak legalább az a haszna ránk nézve, hogy nem volt tere többé sem a kétségbeesésnek sem a józanág apró aggodalmának; a dolog megtörtént; ha gondoltunk a veszedelemre, de csak azért volt, hogy megfeszítve erőnkét kijussunk belőle és miután signor *Luciano* lélekvesztője most már nagyon közel volt hozzánk és jó szándékunk el-ejtése ugyse sokat javíthatott volna helyzetünkön, megkettőzött erőlyl evezünk tovább, hogy a bennünk elválasztó még csekély távolságot leküzdjünk. Mogmondom azt, hogy az olvasó két dolgot tudjon, melyet lelkiismeretem elhallgatnom nem enged: hogy signor *Luciano* megmentésének vágya *Anselmo* lelkében is utat tört és pedig oly mértékben, amily mértékben nálam ez a buzgó kívánság alábbhagyott. Már alig voltunk két evezőlapátnyira signor *Luciano* lélekvesztőjétől; ha tehát fölteszi az ember, (és én fölvettem) hogy a munka három részre oszlik és, hogy signor *Luciano* egész erejének megfeszítésével a távolság harmadrészt legyőzheti és mi ketten a másik kétharmadát, úgy közel egy boldog pillanat, hogy a *Luciano* győnye csónakát bárkánkhoz erősítvén visszavezethetünk *Lugano* felé.

(Folytatása következik.)

szetesen a szín és csiszolás is beolyásolja. A szines gyémántok, különösen a mézzsinu sarga gyémántok nem olyan keresettek és nem olyan értékesek, mint a világosak. A gyémánt ára is nagy piaci hullámzásoknak van alávetve. Amikor a braziliai nagy gyémántbányák felfedezték a gyémánt karátjának ára 250 frankról 25 frankra szállt alá. A dél-amerikai gyémántbányák felfedezésekor még jobban alászállott a gyémánt ára. Most azonban a gyémánt karátjának átlagos ára 30-36 korona. A legnagyobb értéket képviselő gyémántjai az orosz cárnak vannak. Utána következnek a perzsa sah és a török szultán. A királyi koronák közt a gyémántok szépségét tekintve legszébb az angol királyi korona. A világ legnagyobb gyémántját 1893. július 20-án találták Dél-Afrikában. Sulya 969 és fél karat. Gyönyörű kékkéfehér színe van annak a gyémántnak és huszmillió korona az értéke. Értéket, hogy ezeket a gyémántokat szörnyen őrzik és ezért gyémántlopásról ritkán hall a világ.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, mely tudvalegő ez év március havában nagyobb mennyiségű 3 1/2%-os községi kölcsönveire vonatkozó adás-vételi ügyletet véglegesített egy párisi Comptoir National d'Escompte vezetése alatt álló bankcsoporttal, most ismét hasonló megállapodást létesített tíz millió frank lty kölcsönre nézve. E tranzakció további ürvendentes lépést jelent ama feladat megoldása felé, melyet nagy jelzálog-intézetünk maguk elé tűztek, midőn a külföldi tőke fontosabb központjaival befektetési értékeik elhelyezése érdekében bensőbb összeköttetést létesítettek, ami jelenleg lenforgató politikai viszonyok között az ország közhítlére nézve nem csekély jelentőségű vállalkozás.

Az Első Leányhízházastási Egylet m. sz. gyermek- és életbiztosító-intézeténél folyó évi október hóban 1,708,500 korona értékű biztosítási ajánlat nyújtottat be; és 1,454,400 korona értékű új biztosítási kötvény állítottat ki. Biztosított öszszeketében 89,419 korona 99 fillér fizetett ki. 1903. január 1-től október hó 31-ig 11,958,600 korona értékű új biztosítási kötvény állítottat ki és biztosított öszszeketében 705,671 korona 26 fillér fizetett ki. Ez intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőszöbbs díjtétel és legelőnyöszöbbs feltételek mellett.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A liszt-üzlet e héten nyugodt mederben mozgott. Ugy az eladások, mint az elszállítások minimálisak voltak. Malmaink az árakat megtartották ugyan, de ténylegesen csak árengedelmények alapján létesültek kisebb üzletek. A készletek csak a 04-s számban hiányosak.

Mai átlagos árak 60 kilogrammonként zsákostul Budapestre szállítva:

Szám:	0	1	2	3	4	5	6
Ár kor.	12,70	12,30	11,90	11,30	10,80	10,50	9,90
	7	7 1/2	8				
	8,90	8.-	5,90				
Finom korpa:							
Goromba korpa:							
Ár: korona	3,90					4,15	
Dara:	A	B	C				
	13,20	12,50					

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 2245 darab juh, — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürü 46 l-től — 48 l-ig, kivételesen — 1. 54. — kg-ként, (vagy 38. — k-tól 44. — k-ig páronként), középminőségű ürü 42. — l-től 44 l-ig, kivételesen — 1. kg-ként, vagy 31. — k-tól 33. — k-ig páronként, kosokért — 1-től — 1-ig, kivételesen — 1-től — 1-ig, vagy — k-tól — k-ig, középminőségű gyapjas — 1-től — 1-ig, kivételesen — 1 kg-ként vagy — k-tól — k-ig páronként, kosok legjobb minőség — fillérig, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként 18. — 20. — korona, szerbiai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, anyajuhokért 40-42 fill. kgkint (20. — 33. — K-ig páronként), kisetjeztett juhokért — fillér kgkint (20. — 26. — korona páronként) kecskék — korona páronként. — Az irányzat változatlanul lanyha.

Sertés-konsumvásár. (A székeslővárosi sertés-vásár és közbazárid intézősége.) November 2-án. Fölhajtás: Zsirterítés, egymint őrög I. rendű — kilogrammon felül — darab, II. rendű 280-350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220-300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Husstérts egymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyű 250-300 kilogramm — darab, silány — darab, malac 40 kilogramm — darab, Összesen — darab. Fölhajtás öszszege 418 darab, — darab süldő, Előző napi maradvány 718 darab, — darab süldő, Összesen 491 darab, — darab süldő. Eladatott 491 darab sertés, — darab süldő. Maradvány — darab, — darab süldő. A vásár irányzata közepes. Az árak hanyatlóban. — Következő árak jegyzették: Zsirterítés: őrög I. r. 350 kg-r-on felül 92-95 fillérig, II. rendű 280-350 kilogramm 90-92 fillérig, selejtetett — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 95-97 fillérig, fiatal közép 220-

300 kilogramm 94-98 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 90-96 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Husstérts: Nehéz 300 kilogrammon felül — fillérig, könnyű — kilogramm — fillérig, süldő 100-106 fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élőszuliban.

Bécsi vágómarhavásár. Nov. 2. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-mari központi vásárosnokban ma megtartott vesztgári vágómarhavásárra lehatoltat 3556 darab magyar, 308 darab galiciai, — darab bukovinai, 586 darab németországi összesen 4445 darab szarvasmarha.

Jegyzések: kilogrammonként élőszuliban, magyar hizókör I. rendű minőségű 76-80 fillér, kiv. — fillér, II. minőségű 65-71 fillér, kiv. — f., III. minőségű 76-84 f., galiciai hizókör I. minőségű 76-80 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 70-75 fillér, III. minőségű 64-69 fillér; német hizókör I. minőségű 82-87 f., kivételesen 90 f., II. minőségű 72-81 f., III. minőségű 62-70 fillér. Legelő ökrök 52-70 fillér, paraszt ökrök 54-64 fillér, levagott ökrök — fillér, Bika 54.—74.— K., tehén 56-72 korona, kivételesen — korona, bivaly 40-56 korona. Az árak métermézánkint, élőszuliban értendő, fogyasztási adó nélkül.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, november 2.

Mérsékelt kínálat és ugyanolyan kereslet mellett készbuza csúndes irányzatú volt és a forgalomba került 20,000 métermázsa közül finomabb buza teljesen tartott gyöngyöbbs minőségek változatlan áron keltek el. Rózs élénk forgalom mellett jól tartott irányzatú, zab és tengeri változatlan.

Eladatott:

Buza. Tiszavideki: 100 mm 81 1/2 k. 8 K. 07 1/2 f., 400 mm. 80 k. 8 K. 05 l., 100 mm. 80 k. 7 k. 92 1/2 f., 500 mm. 79 k. 7 K. 95 l., 700 mm. 79 k. 7 K. 92 f., 700 mm. 79 k. 7 K. 92 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 78 1/2 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 77 1/2 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 70 f.

Fejérmezei: 100 mm. 78 1/2 k. 7 K. 80 k., 350 mm. 77 1/2 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 1800 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f., 1200 mm. 77 k. 7 K. 72 1/2 f., kocsira rakva, 200 mm. 76 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 62 1/2 f.

Festvidéki: 200 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 300 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f.

Aszodi 700 mm. 78 1/2 k. 7 K. 82 1/2 f.

Hortai: 2200 mm. 78 1/2 k. 7 K. 90 f., 2000 mm. 78 k. 7 K. 85 f.

Bánsági: 250 mm. 77 1/2 k. 7 K. 70 f.

Szereméni: 100 mm. 76 k. 7 K. 7 f.

Raktáru: 110 mm. 79 k. 7 K. 85 f.

Hortai: 1600 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 600 mm. 77 1/2 k. 7 K. 80 f.

Mind három hónapra.

Ros: 500 mm. 6 K. 34 1/2 f., 400 mm. 6 K. 30 f., 200 mm. 6 K. 27 1/2 f., 80 mm. 6 K. 25 l., 200 mm. 6 K. 25 l., 500 mm. 6 K. 25 l., 100 mm. 6 K. 25 l., 160 mm. 6 K. 22 1/2 f., 350 mm. 6 K. 20 f.

Zab: 100 mm. 5 K. 60 f., 100 mm. 5 K. 62 1/2 f., 160 mm. 5 K. 45 f.

Készpénzesítés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti ár- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként, — A minőség hektoliterenkint 60

Típus	Kiló	Kilogrammonként		Hektoliterenkint	
		K-tól	K-ig	K-tól	K-ig
Tiszavideki	uj	76	74 1/2	7,50	7,25
		77	75 1/2	7,50	7,25
		78	76 1/2	7,50	7,25
Festvidéki		75	74 1/2	7,50	7,25
		76	75 1/2	7,50	7,25
		77	76 1/2	7,50	7,25
Festvidéki		76	75 1/2	7,50	7,25
		77	76 1/2	7,50	7,25
		78	77 1/2	7,50	7,25
Bánsági		76	75 1/2	7,50	7,25
		77	76 1/2	7,50	7,25
		78	77 1/2	7,50	7,25
Bécsi		76	75 1/2	7,50	7,25
		77	76 1/2	7,50	7,25
		78	77 1/2	7,50	7,25

Egyéb gabonafajták	Kiló	Kilogrammonként	
		K-tól	K-ig
Ros	uj elsőrendű	6,30	6,30
	középminőségű	6,19	6,19
Arpa	takarmanáru, elsőrendű	5,60	5,77
	másodrendű	6,40	6,60
Köles	elsőrendű	6,10	6,50
Zab	elsőrendű	6,05	6,70
	középminőségű	6,05	6,55
Tengeri	elsőrendű	6,05	6,45
	uj román vagy bolgár	6,16	6,25
	oligantán	0	0
Ropos	káposzta	10,50	11

A határidőszlet folyamán a következő kötéseket körték:

Októberi buza 1903. 0.—0.—
 Áprilisi buza 1904. 7,74—7,77
 Októberi rozs 1903. 0.—0.—
 Áprilisi rozs 1904. 6,64—6,68
 Októberi zab 1903. 0.—0.—

Áprilisi zab 1904. 6,67—6,69
 Májusi tengeri 1904. 5,29—5,31

Déli évi órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1903. 0.—0.—
 Áprilisi buza 1904. 7,76—7,77
 Októberi rozs 1903. 0.—0.—
 Áprilisi rozs 1904. 6,67—6,68
 Októberi zab 1903. 0.—0.—
 Áprilisi zab 1904. 5,67—5,69
 Májusi tengeri 1904. 5,31—5,32

Déliután fél 5 órák szűl:

Októberi buza 1903. 0.—0.—
 Áprilisi buza 1904. 7,76—7,77
 Októberi rozs 1903. 0.—0.—
 Áprilisi rozs 1904. 6,67—6,68
 Októberi zab 1903. 0.—0.—
 Áprilisi zab 1904. 5,66—5,67
 Májusi tengeri 1904. 5,31—5,32

A budapesti értéktözsde.

Bécsi eladások következtében a mai tőzsde gyengülve zárult.

Értéktözsde: Osztrák Hitelrészvény 678.—680.—
 Magyar Hitelrészvény 741,90—744.—, Magyar Leszámitóbank részvény 461.—463.—, Jelzálogbank részvény 522.—523.—, Rimamurányi vasúti részvény 484.—486.—, Osztrák-magyar államvasúti részvény 672.—675.—, Városi Villamos Vasút részvény 328.—329,50. Közüti vaspálya-társaság részvény 622.—624.—, Kereskedelmi Bank részvény 2753.—2755.—, korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar koronajáradék 93,40—93,60 százalék, Magyar Hitelbank részvény 740.—742.—, Jelzálogbank részvény 521,50—522.—, Magyar Leszámitóbank részvény 482.—483.—, Osztrák hitelrészvény 676.—677,50, Magyar Kereskedelmi Bank részvény 2760.—2763.—, Magyar Asphalt részvény 125.—127.—, Salgótarjáni közsézbánya részvény 552.—554.—, Ganz-féle vasöntő részvény 2325.—2425.—, Rimamurányi Vasúti részvény 472,50—474,50, Adria hajózási részvény 471.—, Közüti Vaspálya részvény 620.—622.—, Városi Villamos Vasút részvény 3,6.—3,8.—, Magyar Osztrák-magyar államvasúti részvény 671.—672,25, Schlick-féle részvény 320.—325.—, korona.

1/4 órák szűl: Osztrák Hitelrészvény 677.—, Magyar hitelbank részvény 741,50, Leszámitóbank részvény —, Rimamurányi vasúti részvény —, Osztrák-magyar államvasúti részvény 671,50, Közüti vasút részvény —, Városi villamos vasút részvény —, korona.

A budapesti terménýtözsde.

A terménýtözsdeben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terménýtözsde üzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 56.—62.—, korona, vörös aprószemű 48.—53.—, korona, vörös erdélyi —, korona, vörös bánsági —, korona, középszemű 54.—56.—, korona, nagyszemű 58.—61.—, korona, Disznócsir: budapesti 63.—66,50, korona, vidéki —, korona, Táblaszalonna: légszártított vidéki —, korona, városi 4 darabos 56.—56,50, korona, 3 darabos 56,50—57.—, korona, tisztított —, korona, Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 18,50—19.—, korona, 120 darabos —, korona, 100 darabos 21,50—22.—, korona, 85 darabos 23.—23,50, korona, azonnali szállításra, Szerbiai szokás szerinti minőség 17,50—18.—, korona, 100 darabos 21.—21,50, korona, 85 darabos 22,25—22,50, korona, Szilvák: elavonási 19,50—19,75, korona, szerbiai 17,50—17,75, korona, szonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

A magyar politikai helyzet általános kedvező fellegása és az a körülmény, hogy most a politikai válság befejezése után a legfontosabb gazdasági kérdések megoldásának útját is lájáj, teljes mértékben érvényesült a mai elötözés forgalmában.

A déli tőzsde csúndes forgalommal nyílt meg, de a vezető értékek árfolyama midvégig szilárd maradt.

Zárult tartott.

Bécs, november 2. (Magyar értékek sziata.) 4 1/2%-os aranyjáradék 118,55, liszt és szegedi köleson-cserszjgy 155.—, Magyar vasúti köicsön ezüstben —, Magyar keleti vasúti állami kötvény —, Magyar Leszámitó- és pénzváltóbank 467.—, Rimamurányi vasútvársuevény 484,50, Magyar koronajáradék 93,30, 4 1/2%-os Magyar lődtőkekötvény —, Magyar hitelbank részvény 741.—, Magyar nyerevény köicsön sorozjgy 206,80, Kassa-őderbergi vasúti részvény 383,50, Magyar keresk. bank 2762, Magyar csuorban 1542.

Bécs, november 2. (Osztrák értékek sziata.) 4 1/2%-os papírjáradék 100,40, 4 1/2%-os aranyjáradék 119,80, 1890-os sorozjgy 153,90, Osztrák hitelrészvény 675.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyesület 497,50, Osztrák-magyar bank 1618.—, Déli vasút 83,50, Dunagőzhajózási részvény 878.—, Dohányrészvény 351.—, Császár és királyi arany 11,34, Német bankváltók 117,22, 4 1/2%-os ezüst járadék 100,15.—, 100,70, Osztrák koronajáradék 100,30, 1864-ik sorozjgy 253.—, Osztrák hitelrészvény részvény 677,25, Unibank 637.—, Osztrák Láncherbank 427,25, Osztrák-magyar államvasút 671,50, Elavonási vasút 426.—, Alpiai államvasútvársuevény 386,50, 30 frank arany 18,02, Londoni váltóár 230,30, Bécsi iranyway Lít B. —, Bécsi Iranyway Lít A. —, Lipót kohó 287.—, Az irányzat nyugodt.

Bécs, november 2. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déli tőzsde magyárforgalmában a záratok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 677.—, Magyar hitelrészvény 741,50, Angol-Osztrák bank 281,50 Bécsi bank-

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Kedd, 1903. november hó 3-án.

A denevér.

Operett 3 felv. Egy francia vígjáték után írják Hafner és Genée. Fordította Evva Lajos. Zenéjét szerzette Strauss János.

Személyek:

Eisenstein	Gábor	Ádám	Szeyer I.
Rosalinda	Szilágyi Ida	Paideyóné	
Frank	Kornai	Melanie	Szikláiné
Orlavszky	Flattné	Frosch	Hegedűs
Alfréd	Kertész	Blind	Dalnoki
Falko	Mihályi		

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Kedd, 1903. november hó 3-án.

Pogány Gábor.

Dráma 4 felvonásban Irta Ferencz Ferenc.

Személyek:

Özv. Pogányné	Rákosi	Lindner Berta	Nagy I.
Pogány Gábor	Császárné	Kovács	Mihályfi
Pogány H.	Helvey	Hollay	Körösmezői
Pogány Anna	Török I.	Hollayné	Boér
Pogány Péter	Mészáros	Pataki	Gál
Pogány Péterné	Györgyné	János	Abonyi

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. november hó 3-án.

A csodagyermek.

Bóhózat 3 felvonásban. Írták Gavanti és Charvay. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Elise	Vársányi	Paradeux	Fenyvesi
Georges	Góth	Iren	Tanay
Croche	Hegedűs	Lansquenot	Vendrei
Bertha	Harasztly	Hornai	Tapolcai
Langrune-né	Gazsi M.	Marguarite	Kész
Lescalopier	Szerényi	Suzanne	Varga

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. november hó 3-án.

A vándorlegény.

Nagy operett 3 felvonásban. Írták West és Schnitzer. Ford. Faragó Jenő. Zenéjét szerző Eysler Odón.

Személyek:

Fülöp herceg	Hegyi	Csepő	Kiss M.
Lola hercegnő	Rédei	Libuska	Kerecsányi
Nickel	Solymosi	Apró	Ujvári
Oreander	Láng	Reszkető	Dejli
Straubinger	Kovács	Kancsos	Irsai
Oculi	Komlósi	Bonifác	Pázmán

Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. november hó 3-án.

Tavaszi.

Nagy operett 3 felvonásban. Duvall és James után írta Lindau és Wilhelm. Fordította Mészáros Adolf. Zenéjét szerzte Strauss József.

Személyek:

Báráp Gusztáv	Szabó	Szalóki báró	Gömöri
Margit	Kelöti	A báróné	Kornai
Hollós	Sziklai	Gál Feri	Ráthonyi
Cecilia	Fenyvesi Anna	Szentgyörgyi	
Ernő	Farkas	Mayer	Giréthy
Berta	Szabó E. Náci,	pincesz	Tollagi

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. november hó 3-án.

Először:

Az éjjeli napországa.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Hétfőn, november 9-én este 7 és fél órakor a főv. vigadó nagytermében

BONCI

Alessandro d'alestélye.

Jegyek a 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia” zenemű-zongorakereskedésben, Váci-utca 20. kaphatók.

Szerdán, november 11-én a fővárosi vigadó nagytermében

SAUER EMIL

zongoramestélye.

Jegyek a 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia” zenemű-és zongorakereskedésben Váci-utca 20. kapható.

Kedden, november 17-én a fővárosi vigadó nagytermében

Burmester Willy

hegedűművészhangverseny.

Jegyek a 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia” zenemű-és zongorakereskedésben, Váci-utca 20. kapható.

GRAMMOPHONOK, PHONOGRAPHOK

Elsőrendű gyártmányok részletes írtatásra is. Árjegyzéket tessék kérn.

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED

HANGSZERESZTÁLY.
BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 37.

Alkalmos képviselők felvételre

A legjobb hangú iskola-hegedűt a magy. kir. Zene-Akadémia szállításánál REMÉNYI MIHALYNÁL

3 fűt 50 kről feljebb minden darabban lehet beszerezni.

Budapest, Király-utca 44-c.

Mesterhegedűk, gondnokát, az összes fűt, fűtő- és átjátszószereket legelőgatosabb nagy rakár. — Cimbalmok — zongorák nagy hanggal — javított szerkezetű. Harmonikumok európai és amerikai fűtőszereket 3 évi garanciával. A legújomabb „Weichold” és „Quintissima-tartós „Burmester” hangverseny hárok.

„Hangfokozó gerenda!”
mely által bármely hegedű vagy gondnok hangokát szebb, erősebb és kellemesebb hangot nyer. Kezesség minden egyes hangszereit. — Elismert hangverseny hárok megtekintésére.

Köpes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nevelőnőket német, francia nyelv és zongora ismeretével, német és ír nyelv bunnem-mentesen kiképz. Ugyanígy előkészítéssel a nevezett intézetnél származó n. előnyjegyzéket bevételek a pesti magyar kereskedelmi bank összes fiókját, valamint a legújabb magyarországi bankok általános sorsolási jegyzékét küld szék, hanem azoknál ügyfeleit nyomon követés a — legnagyobb fióknyitás me-ozsárával — levélben is értesít, máskül a fel a nyomonkövetés meg nem felelhetik, ami egyébként gyárat fordul. Aki előnyjegyz. FELTÉTELEN MEGBIZHATÓ beszerzésre adja fejék, az megrendelésével fordított követelést a Nemzeti Pénzváltó részére megadja, hol addig a legújabb dínyeremény nyerték. Az eredeti nyertes ára a 1. év november hó 19. és 20-án megtartandó első osztály húszévkor: egész a kor. 12-., fél a 6-., negyed a 3-., nyolcad a 1 1/2 kor.

Kiváló előnyöket és a legnagyobb biztonságot nyújt OSZTÁLYSORSJEGY-vevőknek a NEMZETI PÉNZVÁLTÓ RÉSZV.-TÁRS.

Budapestben, Gellért-tér 1. sz. (Haas-Palota)

mert abban a helyzetben van, hogy a nyerteseket bérmentésben — kivétel nélkül — JUTALÉK ÉS KÖLTSÉGMENTESSEN kiképz. Ugyanígy előkészítéssel a nevezett intézetnél származó n. előnyjegyzéket bevételek a pesti magyar kereskedelmi bank összes fiókját, valamint a legújabb magyarországi bankok általános sorsolási jegyzékét küld szék, hanem azoknál ügyfeleit nyomon követés a — legnagyobb fióknyitás me-ozsárával — levélben is értesít, máskül a fel a nyomonkövetés meg nem felelhetik, ami egyébként gyárat fordul. Aki előnyjegyz. FELTÉTELEN MEGBIZHATÓ beszerzésre adja fejék, az megrendelésével fordított követelést a Nemzeti Pénzváltó részére megadja, hol addig a legújabb dínyeremény nyerték. Az eredeti nyertes ára a 1. év november hó 19. és 20-án megtartandó első osztály húszévkor: egész a kor. 12-., fél a 6-., negyed a 3-., nyolcad a 1 1/2 kor.

Nodusin Aranyér-balszam.

Egyszerű és szer, mely operáció vagy ártás nélkül átküldetésben és bizonyos gyógyítja egy a vak, valamint a nyitott aranyért. Kórházlag kibővíthető. Talajon által-menten. Elismert levetek szerint ezeket és ezeket által-menten. Törvényesen védve. Kapható a készlettel:

Nagy Kálmán gyógyszerész, Nyiregyháza, továbbá **Türk József** (Budapest, Király-utca) és a többi gyógyszerárakban is. Ára beszámítással együtt 4 kor. bérmentes külföldi postán 5 kor., az ország előzetes beki-üldése vagy utóvetéll előlennben.

Butor

csak jó minőségű
Háldozók, kedenc, szőnyeg, divány, asztal, szék, íróasztal, könyvespolc, ur. íróasztal, ottoman, szőnyeg, kárpit, kárpit, egy egyenként is, nagyon elegáns. eladás nagyban és kicsinyben. Vidékre is eladunk. Szállítási költség. Csak VI. I. terasz-kortán 40. szám Steinberger Manó butorparancs.

Szerencseszámok:

18625, 66167.
Kaphatók csak **Lukács Vilmos** bankházában a m. kir. osztálysorsjáték felállításójánál, Budapest, V., Fűrdő-utca 10. **Húzás november 19. és 20-án.** A sorsjegyek ára az I. osztályhoz: 1/4 kor. 12-., 1/2 kor. 6-., 1/3 kor. 3-., 1/4 kor. 1.50

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvas-utak igazgatóságán az 1904. évi január hó 1-től december 31-ig, esetleg a következő két évben, tehát az 1906. év végéig éventént szükséges: 1000 métermáza gyapotonföldi, csapagyalhoz, 800 kilogramm gyapotonföldi kenőbelekhez, 800 kilogramm gyapotonföldi kenőbelekhez szállítási iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az igazgatóság jogában állandó a fenti mennyiségű kenőbelek 25 százaléka erősejé többet vagy kevesebbet megrendelni.

Ajánlat tehető egyes anyagokra s kisebb mennyiségekre is; egy vagy három évre is.

Az ajánlatok ivenként gyoronás okmány: 6-lyeggel ellátva és lepecsételve legkésőbb 1903. évi november hó 26-án déli 12 óráig a m. kir. átm-va ut k igazgatósága anyag-és léltárbesz. részli szakosztályánál nyujtandók be.

Bánatpénzképen az ajánlatot anyag egy évi értékelés 5 százaléka legkésőbb 1903. évi november hó 25-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál toendők be.

A szállításra névze mervadók és kötelezők a 122291/96. sz. általános szállítási feltételek és az ajánlati felhívásban foglalt minőségi feltételek. A pályázati és szállításra vonatkozó egyéb rendelkezések az ajánlati felhívásban foglaltaknak, mely az igazgatóság anyag-és léltárbesz. részli szakosztályánál, valamint a kereskedelmi és iparkamráknál betekinthető.

Az anyag-és léltárbesz. részli szakosztály ezen ajánlati felhívást ingyen adja ki, esetleg postán is megküldi.

Budapest, 1903. évi október hó 17-én.

Az igazgatóság. (Utányomások nem díjazt.)

2 NAP ALATT 3 NAGY FONYEREMENY NYERTEK HECHT BANKHÁZNAK 200.000, 100.000 ÉS 30.000 KORONÁT.

Előkelő urak,
kik bérletem előnyéről meg akarnak győződni, kéretnek alantí hirdetéset kitöltve, hozzám beküldeni vagy egeimert személyesen felkeresni én szivesen szolgálok költségjegyzékkel.

frj. DEUTSCH MANÓ
férfiszabó cégnek, **BUDAPEST, V., Ferencz József-tér 3., I. emel.** (Diana-fürdő épület.)

Nekem 1, 2, illetve 3 év alatt körülbelül következő ruhákra lesz szükségem:

- utcai öltöny
- jaquet öltöny
- felöltő
- téli kabát
- salon öltöny
- frakk öltöny
- smoking öltöny
- utazó öltöny
- városi bunda
- na drág.

Kérem engem értesíteni, hogy ezen összes ruhákat mily árban készíti.

Név _____
Lakás _____

(A cég csakis legfinomabb angol szövetelekből készíti ruhákat kifogástalan kivitelben.)

A szájpádás nélküli légszívókamrás fogsorok

Főművelés nélküli, könnyű, rugalmas, kárpit nélküli készítmények, szilárdan állnak, rágható kárpitok és mindenki azonnal megszokja. A szájpádáslemez teljes hányá egyben fogor-kinél a szájbiz. emelvény és beszédzavarok teljesen ki van zárva. Szabadalmunk után nemcsak teljes fogorokat, hanem egyes fogakat is készítenk. Fogorok a párol, rónál és húzószereket készítenk aranyemmel és diszoklevelekkel lettek ki-ntetve. A n. é. közönség b. figyelmébe ajánljuk, hogy fogoroknál, amelyek magyar szabaddalmmal védve vannak, egyedül csak általunk, intézetünkben készülnök. Fogoroknál 10 évi állatást vállalunk.

Fogorvosi és fogtechnikai rendelő-intézet Budapest, VII., Baross-tér 20. sz. (Kellő pályaudvarral szemben.)
Csakis válasszbőllyeggel ellátott levelekre felelünk.

H á z,
kételeles, a fővárosban, a Nagytelom-utca legzebb pentán, az eleje régi, a hátó része pedig új építkezésű, még 10 évről adómentes, különösen gyári vagy ipari célra igen alkalmas, van 80 lakás, valamint 1 szoba és konyhaból álló, melyeknek jelenlegi bérbevevők 3005 ft., 65.000 forintot ártóban eladó, melyben telebszék 34.000 ft. díjért 20 éves 4% szazalékos továbra le rújtamhadat. Ezen ház testvérek közt még 80.000 forintot, a mennyiben újabb tulajdonosok a ház, há maga kezeltel, a bérösszeget minimum 6000 forintot követelőd. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adás-vétel irókban, Róka Szilárd-utca 22.

FOVÁROSI ORFEUM
VI., Nagymező-utca 17.
Ma és mindennap
Egész új műsor
A két igazgató
(Tarka Szándok)
Pajkos diákok
Suppé operétje.
A télkeriben reggeli 6 óráig Vörös Elek cigányzongora hangverseny.

Ma és mindennap a **Sport-Mulatóban**
Kerepesti-ut 82. szám
VERES SÁNDOR magyar dalársulatának előadását, melyek szigorú cenzúrával műsorral előad-ások tart. Színkörrelünk:
Kuruc nóták
Rákóczi nóták és Dankó nóták.
Egyben szives tudomásom a hank a n. é. közönségnek, hogy helyiséget teljesebb a mai korunk megfelelően átalakítottam: Uj színpad, kellemes szórakozás I. Bevez. pártfogást kérvő vagyok teljes tiszteltetéssel.
a kávé.
Számos látogatóért eszedek Veres Sándor igazgató.

GAEDICKE

szerencséseje

eddigelé még utolérhetetlenül áll!

Rövid időn belül nálam a következő főnyereményeket nyerték:

602000	kor.	62551	számra
400000	"	11119	"
400000	"	28916	"
400000	"	33464	"
100000	"	42758	"
100000	"	49878	"
100000	"	87991	"
70000	"	60912	"
60000	"	17357	"
60000	"	78863	"
60000	"	82528	"
60000	"	97263	"

Hivatkozva eme óriási eredményre, ajánlok a XIII. magyar kir. szab. osztályosjáték november 19-én és 20-án megtartandó elsőosztályú húzásához

Egész	Fél	Negyed	Nyolcadsorsjegyet
12.-	6.-	3.-	1.50 kor.-ért.

GAEDICKE A.

Budapest, Kossuth Lajos-utca II. sz.
Fők: Erzsébet-körút 14. szám.
Videki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Szerencseszámok:

18625, 66167.
Kaphatók csak Lukács Vilmos bankházában a m.kir. osztályosjáték főfelárústojánál, Budapest, V. Püld-utca 10. Húzás november 19. és 20-án. A sorsjegyek ára az I. osztályhoz: 1/4 kor. 12.-, 1/2 kor. 6.-, 3/4 kor. 3.-, 1/8 kor. 1.50

A KI

Kossuth korát

alaposan ismeri akarja, azt a kort, amelyben Kossuth lángszelleme a haza sorsát irányította, rendezte meg.

1. Gracza György az 1848-49-iki magyar szabadságharcz története című nagy munkáját, a mely a szabadságharcz legkimerültebb forrásmunkája — Ára 60 fill. kötetben, cserélt több illusztrációval 20 korona.

2. Varga Ottó az Aradi Vértanúk albuma című művét, három nagy megráható emlékműve, számos illusztrációval, quart alakú díszkiadásban. Ára 15 korona. Mind a két munka külön-külön vagy együtt is megrendelhető csekély havi részletfizetésre a kiadónál: Lampel E. (Waldauer F. és Fia) és társ. k. u. v. Könyvtérközösségben, Budapest, VI. Andrássy-út VI. szám.

SEEHOF

gyógyház

1560 m. a tenger — színe fölött. —

DAVOS-DORF (Schweiz).

Vasut- és postaállomás.

Gyógyház és szanatorium

tüdő- és idegbetegyek részére

Háziorvos:
Dr. med. Frey Hermann.

Elsőrangú ház Davos legnaposabb részén. Gyönyörű kilátás.

Téli és nyári kurák egyenlő jó eredménnyel.

Kimerítő magyar értesítőket portomentesen küld az Igazgatóság.

Magyar levelezés!

STANDARD életbiztosító-társaság

Edinburghban (Angolhon.)
Alapítattott 1825-ben.

Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-n. 4.

Évi bevétel	32,400,000
Kiutalt nyereségyrészek	170,000,000
Vagyon	258,000,000
Halálesetek folytán kifizetve	532,000,000

A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad víránkülvények. A kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tökösítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megímadhatatlanság. Feltétlen fizetés ügyilkosságot tekintve egy évi fennállás után. Szabad háborúbiztosítás népfelkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

Elegáns női ruhákat

készítők saját műhelyében, mérték szerint 15.- és 18.- írtérr. A 18 forintos ruhák 2 ft 50 kros dívatelméből készítenek. Kiválóan elhelyezkedő, reformál és palotó, az ószi és téli dívat mintákra, galériák és görögökkel díszítve 18.- írt és feljebb. Nikkes ószi palotók fekete vagy színesben 5.50, 6.50 írt és feljebb. Dívatok újak reformszabásban 4.50, 5.50, 6.50, 7.50 és feljebb. Videki megrendeléseket külön megbeszélésen eszközölök, meg nem foltozó kikészítők. Mérésmegadás: felső- és alsótestre, nyakbőgő, ujjá hosszú, alhosza elengedő vagy egy jótálló derek beklóése. Kívántra mintákat küldök. Főbb ruha biztos megrendelésnél szabómat mintákkal és dívatokkal vidékre is küldöm.

BRUCK ZSIGMOND

CSENGERY-UTCA 35. Andrássy-út 61. sarok.

Legjobb Legjobb Legolcsóbb

PAP PAP PAP

1 szőnyeg nélküli szőnyeg 3 db	64	1 acél szőnyeg ágybetét	8.-
1 kiváló matrac	10.-	1 forgófürt matrac	6.50
1 rongy paplan	1.50	1 ágytás	6.-
1 eszmény paplan	2.50	1 leány	12.-
1 eszmény paplan	3.50	1 alvókárpit függöny	8.-
1 eszmény paplan	4.50	1 eszmény	4.50
1 eszmény paplan	5.50	1 ágyl. szőnyeg	4.50
1 fedőruha alj. papl.	18.50	2 1 1 ágyl. szőnyeg	12.-
1 jó vászon paplan bepat.	2.-	1 nagy szőnyeg	2.50
1 ágyl.	5.50	1 ágyl. szőnyeg	5.50
1 szőnyeg nélküli szőnyeg	2.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	5.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	6.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	7.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	8.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	9.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	10.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	11.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	12.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	13.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	14.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	15.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	16.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	17.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	18.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	19.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50
1 ágyl. szőnyeg	20.50	1 ágyl. szőnyeg	6.50

GICHNER JANOS

paplan, matrac és kárpitok gyáros, szőnyeg, függöny, vas-
butor stb. nagy raktár.

Budapest, VII. Erzsébet-körút 20.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Videki megrendeléseket külön megbeszélésen eszközölök, nem foltozó árak kikészítőknek, vagy a pénz visszadátuk.

Gazdák, gazdasszonyok, kisgazdák figyelmébe!

Most jelent meg!

Legújabb! **AZ** Legújabb!

APRÓJÓSZÁGOK

TENYÉSZTÉSE:

IRTÁK:
KISS GEREKEN és VERNER JENŐ.

Minden gazdának, gazdasszonynak, kisgazdának tudnia kell az aprójószágokkal való bánásmódot. — Ez a könyv megbecsülhetetlen tudnivalókat tartalmaz a tyúkok, pulykák, libák, kacsák fajneveléséről, tenyésztéséről, a betegségektől való megóvásról és az értékesítés módjairól.

32 kép illeszkedik a 2 A kötet ára tartalmaz szöveg közt. 2 korona 40 fill.

KAPHATÓ MINDEN HAZAI KÖNYVKERESKEDÉSBEN ÉS A KIADÓ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KÖNYVKIADÓHIVATALÁBAN (BUDAPEST, VII. KER., KERESPELI-ÚT 54. SZÁM).

Tisztviselői kölcsönök!

Állami, megyei, városi tisztviselők, nyugdíjasok és katonatisztek törlesztéses kölcsönt nyerhetnek kötelezővényre, (váltó nélkül) elsőrendű intézetből. Csak 1600 koronán felüli törzsfizetéssel bíró tisztviselők jelentkezhetnek. Már előjegyzett kölcsönöket előnyösebbre és nagyobb összegre konvertálnak. Semmi néven nevezendő előleges kiadás nincs!

Lebonyolítás során kívül. Fővilágosítást teljes Váltókölcsönökkel nem foglalkozunk. sen díjtalanul ad az:

ORSZÁGOS HIRADÓ pénzügyi osztálya

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20.

